

סופרי הצללים של המהפכה: סמויטיקה של עורכי-דין בעולם היהיטיק

מאת
רם פרומן

- פנתה-דרב
א. פעולת התרגום
ב. מרכז ויטוליים
ג. המצפון של העולם הקפיטליסטי
ד. סופרי הצללים של המהפכה

פנתה-דרב

יחד עם השופר והבלש, עורכי-הדין נמנים עם הגיבורים האולטימטיביים של הסרט הזהילודי האורבני (וכמו גם של סדרות הטלוויזיה האמריקאיות). רשימת הסייטם שגבוריהם עורכי-דין תוכל למלא עצורים שלמים. עם זאת, גיבורי מדיקוק של אותם עורכי-דין "גבורים" יצגו שליטה מוחלטת של ליטגטוריום, הודמוגטיות מובקת לעורכי-דין העסקים בפולילים ובנוקין. עורכי-הדין העסקיים הוצאו אל מחוץ לתמונה. ניסיון להפנות לסייטם פופולרים ונוקין. עורכי-הדין לענייני מיסים, אולם גם שם העלילה נאלצת לפנות לפולילים בוגע השיא הפרופסיונלי של? דוגמה מובקת יותר היא הסרט "פיקרסו של השטן"³ לכאורה, זהו סרט שבמרכזו פירמה עסקית גדולה, אולם גם כאן לא תצלחו המסרטיסטים לאהד מאשר המלכה פולילית בפירמה. גם זיגור של סרטי הממה עורכי-דין פולילי האמור לפנות מחלקת פולילית בפירמה. גם זיגור של סרטי הממה המייטיקים לא תליתה עורכי-דין של המייטיק בניבורים.⁴

* תורת מיינרת לייני פרומן, רועי עמית, שי לביא וחברי המערכת שקראו שיטות של המאמר, והערוהיהם חיבות משולבות בו. כמובן ברצוני להודות לתלמידים שהשתתפו בקורסים שהעברתי באוניברסיטת הל'אבי בשנים 1997-2000, שסייעו לי רבות, וכן באיסוף התרגום וכן בניתוחים.

- 1 The Firm (Paramount Pictures, 1993).
- 2 השיטות שהגיבור עושה בעברה הפולילית של היוז מופרד על-מנת לקצק את המשרד שבו עבד.
- 3 Devil's Advocate (Warner Bros., 1993).
- 4 גם בסרט המייטיק מובקת כ'אויב המיינרת', הרי זה עורכי-דין המתמחה בדיני עבודה. Pictures, 1998).

עלית להעניק לאודויה נכות אדם כסיסית בדמות טיפול חולים בסוף חיהם, שיקל על סבלם ומכובדיהם באופן מיטבי ושיניתן להם בסביבה מתאימה, תוך כיבוד ערך החיים וערך האדם. כדי לחלק את מדינת-ישראל מהמעגל-השונה המאפיין את מצב הטיפול הפיליסיטי השורר בה כיום, הוצע לקרוא מודל חיקוי פשוט ליישום המציע באופן חזק את נכונת המסרית של כל חלה לקבל טיפול פיליסיטי. בהמשך תוצגו תצעות קונקרטיות למתכונת אפשרית של תחיקת-המשנה שיהא על שר הבריאות להקפיד כמתצאת מאימוץ המודל החיקוי על-ידי המנסה.

כפי שנסען לעיל, עיגון תוכוח לטיפול פיליסיטי אינו פוגע במבנה החברתי העדין הקיים במדינת-ישראל; הוא אינו גורם לביעות אחרות כלשהו מבחינתם של גורמי המסור, בני המשפחות ו/או החוללים עצמם. בבסיסו עומד הרצון להעמיק את מודעות כלל הגורמים הקשורים, בדרך זו או אחרת, בהיי החולה-השורף-המורפא להשיכותה של תקופת "סוף החיים" בחייו של כל אדם. העמקת המודעות ראויה שיעשה, כך הוצע, בעיקר באמצעות חינוך רפואי מקיף נאות, הכשרת מטפלים פיליסיטיים והקצאת המשאבים הנכספים והאנושיים על-ידי הממסד הרפואי.

המתכונים המציעים איפוא לעגן באופן מפורש את הנכות לטיפול פיליסיטי במשפט הישראלי במפרד ולאחר, ללא כל תלות בין דיין זה לבין כל דיין בעיגון אפשרי של הנכות להמתת-חיים. קבלת המודל המוצע החוות המורדות המסעותיות עם העובדה שבהלקים נרחבים של החברה המערבית בכלל, ובישראל בפרט, מוטבע עדיין "אחיקן הברתי" על חוללים וחוקנים, והמאות נחשב למהלה האולטימטיבית, במקום שייחשב לחלק טבעי מהסלול החיים. רק נכדה וכיבוד של המציאות שבה כל בני-האנוש מודקנים, חולים לעיתים ולסוף מתים תאפשר לנו לאמץ באופן ממש את הטבעולוגיה הפואית החדישה. נסען כי אימוץ הטיפול הפיליסיטי היא אחת הדרכים היעילות והיאיות הקיימות לקידום חיים של "סוף החיים". המתכונים סבורים כי עיגון מפורש של הנכות תחזקת היערים של "לקבל טיפול פיליסיטי במשפט הישראלי הוא צו חשיפה".

שורכים בתוספת אינם נעשים שלמים אלא לאור שרזא הוספה. מאידך גיסא, התוספת בתבסת כנוף דו. זו שנית שמקרינה לא רק על התוספת עצמה, אלא גם על אי-הכוללת להגדרת את שלמותו של הגוף שאליה נוספת.⁸ ה"תוספת" הזאת, המכונה "עורכרדין התסטיים", היא המיד זרה, אך נוכחת. עורכרדין הם האלטר-אגו המורכב של אנשי התוספת: מהו גיסא הם נתפסים כורים, שולים, נשלים, לפעמים אף שגואים, ופעילותם נתפסת כ"באג". מאידך גיסא, א"תאפשר בלעדיתם; הם המיד שם, והדמוינגוניה שלם בעולם התוספת אנה מאפשרת לא. זו תהיה שורה של גיחותם סמיוטיים וסיווגיים שנתנסה ייבנו ונתחזקו שיוצגו כאן. עורכרדין התוספתים הם שורה של גיחותם סמיוטיים וסיווגיים שנתנסה לאתר את תפקידיהם של עורכרדין התוספתים בשדה תעסקי שבו הם פועלים.

ראשית, נמקם את פעולתו המרכזית של עורכרדין התוספת כפולת תרגום, ונדון בשני בינה לבין פעולת תרגום אחרות, ובייחוד זו המבוצעת על-ידי ליטיגוריים, לאתר-מכן נתונה על תפיסת ה"מרכזי" הישוליים" האופיינית לשדה החזי, ונשפץ שעורכרדין פועל במצב דתי-קונסטרואקטיבי קבוע של צמר מוגהים אלה. מכאן נמשך לתחיה על תפקודו הכללי של עורכרדין בעולם תעסקי, תוך הצגתו כ"באג" במידוך הקפטיסטי ואפילו כ"מצפון" של עולם זה. לביסוף ננסה לתהות על המשמעות הנובעת מפעולתו של עורכרדין באינטלקטואל של העולם תעסקי.

לצד הישענות על כתבים סמיוטיים ועל מחקרים שנעשו בסיווגולוגיה של המשפט, המאמר מתבסס תן על תוצגלים אתנוגרפיים שעשה כותב המאמר עם תלמידיו ותן על מסיווגולוגיה כעורכרדין ובלקוח⁹.

המונח "עורכרדין תעסקיים" יאפיין עורכרדין תעסקיים הוא כתיבת חזרים וגיחול משא-ומתן תעסקי.¹⁰ בכך ברצוני להבחין מליטיגוריים – עורכרדין תעסקיים עוסקים טוב

8 דרידה מתוהה לקרפולת שבפועל *supleer* שבאנגלית פונה תן לכיוון *supplement to* ותן לכיוון *supplet to*. ראו: pp. 144–145. *Ibid.*

9 הערת המערכת: על-גנת להקל על הקורא שאגו בקיא במונחי הפילוסופיה העשורית תוספת לאורך המאה, במסגרת הערות-השוליים, הגדרות קצרות למונחים שונים ו/או מראי-קום לתהפוך קריאת. הגדרות נלקחו בעיקר מ: *Encyclopedia of Postmodernism* (V.E. Taylor & C.E. Winquist eds., Routledge, 2001), סמיוטיקה (או לציתים סמיוטי) במאמר זה מתייחס לחקר מערכות הסימנים והסמלים בתורה ובתורה תוך שימוש בשפת כמדול לגיחות חיוסית הנבנתה, ולפעמים לחקר תבניות והתנהגות האנושית בשפת תקשורת על צורותיה השונות. המחקר הסמיוטי הוא כלי לתאור ובלקוחת החברת על-ידי גיחות מערכות הסימנים השזורות בה.

10 ככל הנדוד, גם זו יופרת הכללות בעינית וכוללת שוליים רחבים קשים להגדרה. למשל, העדפת המונח "עורכרדין תעסקיים" על המונח השגור יותר "עורכרדין סמיוטיים" מנסה לצמצם את הגדרת האחרות ולהוציא ממונה עורכרדין רבים שיעסקו אנו בפעילות. גיחות שיבות בהמשך, הגיבורים האדואלטיפיים הם עורכרדין ממשוררים תל-אביביים. גורלים המשפלים בעסקות שדיני החברות והמסוים מהווים בהן את ציקר המפורת המשפטית, המשפלים בלקוחות מאורגים וכותבים רבים מהחזרים בשפה

מאפיין מעניין בכמה סרטים כאלה הוא תפקודו של עורכרדין לא-תעסקי העומד פנימים רבות לצד הנוכחי.⁵ אולם התפקוד האופייני והחדר שעורכרדין התעסקיים משמשים בו הוא עושי-דברים של אנשי התעסקים – ובעיקר כאשר אנשי התעסקים משמשים כדמויות ה"רצות", כחוצאה מכן, עורכרדין אלה ממוקמים בתחתית הישפוט הערכי האדואלוגי – הם עושים את רצונם של ה"רעים" מבלי שיתנו אפילו מעצמם התרבות של הגיבורים ה"רעים" (שלמודות היותם "רעים", הם גם "גיבורים", כלומר, מבטאים ערכים וכוללות שהיו חרכים בהערכת לאל נעשה בהם שימוש אפלי.

המיוצגים המוכרים ביותר של מנהג זה הם אותם עורכרדין אלמוניים כמרט שבורתו תמוקריית מביטות פרספקטיבה משפטית אל עולם התיי-טק – "Aut Trust"⁶ (בארן הוצג תמרט תחת השם "קוד מסוקי", דמות מונופוליסט שסיים רובינס משחק (האמורה לחזכיר את ביל גייטס) קורא להם לתרוו כאשר הוא נקלע לצרות משפטיות בשל הפרשקיות תעסקיות שלו. בעור רובינס עצמו הוא דמות מורכבת שכוללת ערכים תווכיים (אינטליגנציה גבוהה, יצירתיות, יכולת ביחסי אנוש וכולי) ועונה על אידאליים רבים של עולם התיי-טק, עורכרדינו הם קבוצת פקידים אפורים שאה עויבתם מתחזר מלוחה קריאתו הנואשת של רובינס: "be creative – For once". אולם מערכת תייצוג התולדותית אינה נכונה לכך: בחלקם של עורכרדין התעסקיים תפוצלים במסגרת לא נפלה תכות קהיות יצירתיות. הם נוסדו רק לייצג ולהציג את האינטרסים של בעלי תכות מבלי לתת בוותר של שולחיהם.

לא רק בסרטים, אלא גם במציאות, עורכרדין תעסקי מהווה כיום את אחד מ"שקי-החבוסת" הכוללים ביותר בשולם תעסקיים. גם ביהוד האקדמית המשפטית אין עורכרדין תעסקיים חכים ביחס הוגן יותר; לא הם ולא מקצועים העיקרי – כתיבת חזרים, תלמיד משפטים עשוי לסיים את תפקולטתו למשפטים ללא כל גיעה בחזרים, ובוודאי שלא בכתיבתם. במאמר זה אנסה להעו ולהעמיד אותן דמויות-שוליים במרכז הממונה, על-מנת לתפק ככל הגינת מולפור פריספקטיבת זה.

כדי לאתר את המאפיין המשותף לכל הגיחותם שיוצגו כאן, אבחר בהצבעה על עולמו של עורכרדין תעסקי (שאבנה אותו לפעמים "השדה החזי") כתוספת (*supplement*) לשהה הפעילות תעסקי, התוספת, כפי שדרידה מתייחס אליה, תינה המיד הניצונית לאותו גוף שהיא באה להתייך לו, ועם זאת לא ניתן להתייחס לאותו גוף בשלמותו מבלי להתייחס לתוספת. מהו גיסא, תוספת באה להשלים תוסף, ומכאן שנתוף או תשקט

5 כמובן שולייבי מסרטים הנעשים על-ידי גיין גריים יש השפעה על כך, מאחר שגריים מעלה באופן אידאולוגי מובחן את ערכם של עורכרדין מהשוליים החברתיים של שדה ערכית-חזי.

6 *Auto Trust* (Metro-Goldwyn-Mayer Studios Inc., 1999).

7 המושג "תוספת" בשימושו במאמר זה לקוח מן הפילוסופיה של ז'ק דרידה (Jaque Derrida, *De la Grammatologie* Baltimore and London, 1967).

8 *Derrida Of Grammatology* (Baltimore and London, 1982) 141–157, 269–316.

א. פעולת התרגום

עורך־הדין העסקי מתפקד כמדגיש ומאזינין לכתב בעלי מקצועות אחרים, וביניהם קרוב משפתו הלשונית. תפקיד העסקי של בעלי־מקצוע אלה הוא הבניית "עורכי" לקוחותיהם ו"יצוגיותיהם" בתוך מסגרת מסוימת מוגדרת. נעש כבר ניתוחים אחרים המציגים את הליטורטור כמי שתפקידו, בין היתר, להבנות את הערכים של הלקוח במבנים משפטיים, דהיינו, במערכת מסוימת שכלי הבניין שלה הם דוקטרינות משפטיות, תוקפים, פסיקות וכו'.

גם עורך־הדין העסקי מתבקש בדרך־כלל לתרגם ומסמנת מסימות שאלותן מגיעו אנשי עסקים למסגרת המסוימת של החוזה, כלומר, חלק מרכזי בתפקידו הוא תרגום סיכומים אורליים לטקסט כתוב, או טקסט כתוב באופן מסוים לטקסט הכתוב בשפה חוזרת. למרות זאת, הניגוד בין השניים בולט, וכפרך זה אנסה לעמוד על השוני ביניהם ועל השלכותיו.

למרות שלשפה החוזרת יש תפקיד מרכזי בפעילותו של עורך־הדין העסקי, ראוי לסקור מאחר שישנה חזרה יש תפקיד מרכזי בפעילותו של עורך־הדין העסקי, ראוי לסקור במקרה את המאפיינים של שפה זו.¹⁴ ברמה הבסיסית והגלויה ביותר, השפה החוזרת

13 על עורך־הדין (בעיקר הליטורטור) כמתרגם ועל יחסי עם הלקוח המושתתם על פעולת התרגום, ראו לדוגמה: K. Marna *Defending Power and Meaning in the Legal Process* (Oxford, 1995); A. Sarat & W. Feilstein *Divorce Lawyers and their Clients* (New Haven, 1985); *White Collar Crime: A Portrait of Atorneys at Work* (New Haven, 1985). ומשמעות הטויוולוגית של החס בין משפט לשפה והדינמיקה התקשורתית הכרוכה במגשש בין הדיעות לצורכי־דין בעלי שפה מקצועית וכו' בטיפול נרחב בטויוולוגיה של המשפט, ובעיקר בתחום מחקר היש מקצועית והקרא "Lawyerling". מייב העבודות בתחום זה כרוכות ככתב־העת *Law & Society Review*. לקובן מדרוכו של מאמרים בנושא *Lawyerling*, ראו: 37 N.Y. Law School L. Rev. (1992).

14 הבונה במובן שפה היא ל"langage" ולא ל"langue", ההבנה בין "לשון" ל"שפה" בעברית אינה משרתת נכונה זו באופן מספקי. לדיון מצוין בהקנתה זו בהקשר של "שפה קולנועית", ראו: C. Metz *Essai sur la Signification au Cinema* (Paris, 1968); *Langage et Cinema* (Paris, 1974).

הטקסטים השלמים ביותר, לדעתו, הוצגים בגרסתם בלשני של שפה משפטית: P.M. Tiersma *Legal Language* (Chicago, 1999); V. Bhatia *Cognitive Structuring in Legislative Provisions* (London, 1994); Bhatia *Metaphors in Legal Language* (London, 1994); 136 *הכוללת*, לצד תבנית, סמנטיקה ולקסיקה, גם טיפול באופני ביטוי ואיות האופייניים לעורכי־דין. במאמר זה אני נאלץ, בשל קוצר היריעה, להתייחס ל"שפה חוזרת" שנייה רב בין לפצעים "אנאליגת חוזרת" ולפעמים "עברית חוזרת". בפצעים שהם קיים שוני רב בין האנאליגת לעברית, אשתדל לציין זאת. עם זאת, הדגש המושם באנאליגת גובע לא רק מצורת קיומו של מחקר ענף יותר בשפה החוזרת האנאליגת, אלא גם מהומוגניזציה של

את בית־המשפט.¹¹ פעולתם של עורכי־הדין העסקיים געשית בתוך צולם שיכונה "העולם העסקי". כל נטייה ומתקני מתרכז בתחילת עסקי הטובב סביב התייסק (דהיינו, העסקי סביב פעולותיהם של סטרטג־אפים והברות הייסק בוגרות יותר, מחד גיסא, ושל גורמים פנימיים כגון קהילות הון סיכון ובנקאי השקעות ייעוציים לתחום החייסקי מאידך גיסא, עם זאת בהרתי להשתמש בבינוי הדיוב יותר "העולם העסקי" לא רק בשל קיצור תלשון שבמבט נת, אלא גם מאחר שהתופעות המתוארות כאן אינן אויפיינות בהרות רק לעולם החייסקי ויתכן שהן קיימות גם בעולמות עסקיים אחרים. למרות זאת, רבות מתבוננות של עולם החייסקי, ובעיקר המהירות שבה קורים תהליכים בעולם זה, הופכות אותו למעין מעבדת של העולם העסקי. בעולם החייסקי הכל קורה מהיר יותר, חזק יותר ומרכז יותר.¹² התפנית של העולם העסקי יוצרת בלאמר שנויות תרבותית מסוימת האופיינית לתחום העיסוק הזה. לביאורו, מוקד העניין שלי הוא עורכי־דין המתפקדים בסצנת העסקים והמשפט הישראליים. עם זאת לא נרחשתי מציאות שאיטוט מאמרים, ספרים וסרטים העוסקים בעורכי־דין אמריקאיים ובשפת המשפט האנגלית. התעדיקה המרכזית היא שאחד הטרדות המעצבים את השיח העסקי/המשפטי בתחום החייסקי הישראלי הוא הומוגניזציה של העולם האמריקאי בו. זה האחרון משמש מקור ומשא־כמהיות לפתיסקיות רבות הוזהות בעולם המקביל הישראלי. השפעות אלה ניכרות בשימוש המקומי בלשון האנגלית, בציטוטים פעמים רבות את הסביבה החוקית הישראליית, ותופעה זו בולטת לניכור וקו־עורכי־דין ממוצא אמריקאי יחסי־הומוגליין בין העולם הישראלי לעולמות אירופיים. התפידה הכרוך המאפיינים את יחסי־הומוגליין בין העולם הישראלי לעולמות אירופיים. כך, לדוגמה, עולם המשפט האנגלי, ששילט בעבר (ושולט עדיין בתחומים מסוימים) ללא עורדין בשפה המשפט הישראלי, נמתק להלוטין בכל הקשור לעולם של משפט החייסקי. יחסי־הומוגליין בין "אמריקאיות" ל"ישראליות" בתחומים אלה ראיים ללאמר נפרד. קוצר היריעה במאמר זה מונע תמקדות בהתנה זו, ולכן בהרתי להמת את הוירה הישראליית תוך שימוש הכרזו במקבילות אמריקאיות.

11 האנגלית, קוצר היריעה מונע אותי מהתייחסות לריבוד הקיים בין סוגים שונים של עורכי־דין "עסקיים" תנוצת חתומים היצוסיק, גודל המשד, מיקומו הגיאוגרפי, שפת המדינה וכו'.

12 הריטורטורה שאני בונה בין עורכי־דין עסקיים לליטורטורים קלה בעיקר בתחום כמו החייסקי וקשה יותר כאשר נכנסים לתחומם עורכי־דין רבים העוסקים בתחומים אחרים המסלבים ליטיגוריה וכהיות חוזים בעבודתם השוטפת. בתקשר התי השיבוש בעולם החייסקי מאפשר סטיויליזציה מטיימת של הפרוטוגוטיסים, המקילה על בניית המאמר. דוגמה נודדת ללאפייין הזה מצויה בסרטים התיעודי של כריס הנדוס והיטאן גווייט - (D.A. Renshaker, 2001). *Startup.com*. והי כרטי על תברת סטרטג־אפ שהספיקו במהלך שנה אחת לגדול מחברת "גראז" של שמונה עובדים לחברה של מאתיים ושלשים עובדים, שחכה כטיקור הקשורות נרחב, בנייסת יותר מ־60 מיליון דולר והמנכ"ל שלה מניצ לפגישות עבודה עם הנשיא קלינטון, ולנצטפצט בתורת עד אשר

לשקטים אחרים ולאופני כשרי אורליים, ואף משתמש בדוגמות משקטים אחרים, על שכל אחרי השית השוני נהפכים לבליל אחד לא-מוגדר.²¹

המבטול השני הוא שהשימוש במונח "שפה משפטית" בעייתי במיוחד לאור התפתחות המדעיות במקומים שונים, בין שפה רגילה - ordinary language, לשפה שמונח "שפטי" וירגורל²² מציינת את השפה המשפטית כמצדן ספיל הניחן מן השפה הדיאלקטית, זו האחרונה קודמת לוגית לשפה הטכנית המדעית על גבה איני חושב שזו הפריחה הנכונה לניתוח סוג שית כלשהו, ובדואי שלא המשפטי. יהי על-כן, אנו נהיה להמשיך בהמשך לפעולות הדוגמ שיעור-הדף עושה, יתווס קודמות לוגית לשפה המקור הנפר את המלך התרגום לתמלך הד-כיווני, ומציג את מצויני כנותנים מציאות. לעומת זאת, תרגום בסביבה בעלת היררכיה נוקשה פחות נתפן לפעולה מורכבת יותר ומצויינת יותר לניתוח.

אופן ביצית אופייניות למונח השגור בפרקטיקה: "שפת עורכרדון" - lawyer legalese; גם כאן לא ניתן להבחין בין סוגי שקטים שונים הכתובים כולם על-ידי עורכרדון. בצורה נוספת הוא הקשר שנוצר בין היוצרים לשפה המשקטים שהם כותבים בה, והי, מחד גיסא, עורכרדון יכולים להשתמש במובני שיה שאינם "שפת עורכרדון", ומאידך גיסא, שקטים המתוכנים ב"שפת עורכרדון" משמשים בסיום ליוניום שמשותפים בהם גם אנשים שניאלץ להגדירם, מן-דחתם, על-פי אותה לוגיקה, כ"לא-עורכרדוני".

מדוע אי-כך לא ניצמד להגדרות של שייחורמה: "שקטים משפטיים אופרטיביים", ראשית, בשל הסרבול הכרוך בשימוש בהגדרה זו. שנית, מאחר שהיא מצמידה תווים לחוקים, בהיסטוריה של התפתחות השפה המשפטית האנגלית יש בכך הניחון ושגור הולך ואולו בעקבות מוגמות התומכות במרכז לשימוש ב"Plain English", שעוד נסקור בהמשך. אולם בישראל, התקיים התהוים הם שתי מרכיבי לשוניות נפרדות. בעוד התווים מסתמכים על מסורת אנגלו-סקסית, חוקים רבים נכתבו בהשראת סגנון קונטנטינלי (בעיקר גרמני) שונה לחלוטין. מכאן נובע גם הסנון השונה כל-כך בין העברית החזית (שדמונה רב לאנגלית החזית שתהוואר בהמשך) לעברית החוקית הקצרה והמצמצמת. עם זאת חשוב להבהיר כי ככל מבלת שיה, השפה ה"חזוית" אינה שפה עצמאית לחלוטין. מאפיינים אחרים של שפה זו יכולים להקטן במערכות אחרות, כגון "שפתם של שקטים משפטיים אופרטיביים", "שפה משפטית" או "שפה עברית". שפה אינה לעולם מבלת סגור שאינו מקשר עם אחר שית אחרים, כלומר, ככל ניתוח בלשני, גם נפקותו של הניתוח המקוצר שהצעתי כאן מושפעת מאופיה הסר המובהקות (Indeterminant) וחוסר המבולת המרויים של השפה.

סענה רווחת היא שהקשר בין השפה ה"חזוית" לשפה ה"חוקית" הינו גורמטיבי, ולא

21 ראו: Meisma, supra note 14, at pp. 139-143.

22 ראו למשל: F. Schauer "Precedent" 39 Stanford L. Rev. (1987) 571, 586;

M.J. Morrison "Excursions into the Nature of Legal Language" 37 Cleveland State L. Rev. (1989) 271.

אסיים את הדגמת אופיה של השפה החזוית, ובעיקר את מאפיינים 1-3, על-ידי ציטוט סענה הלקוח מזהות. זה משפט המונה גאה שישים ושבע מילים, ומעיד על שכחותם של משפטי-הלוואי ואופן היתוכים המיוחדת.

"במקרה שהמשקיע ינסו להכדה הודעה בכרה על רצונו לממש את האופיה שהנציקה לו על פי הוראות סענה הו לעיל, וזיקשויון התבה יתלטי, ברוב של 75% או יותר מהדיקטוריים המבנהים באותה עת, כי מילמי האופיה מוגדר לאינדיסרס של התבה, אי, למרות כל האמור אודת ביסכס הו ובכסוף לווואות סענה הו להלן, המשקיע יתא רשא, אף לא חייב, לדדש, בהודעה ככתב לוחבה ו/או לוישב אותה עת 5% או יותר מהון המניות המוצא של התבה, ובלבד שהודעה המתויק אותה עת 5% או יותר מהון המניות המוצא של התבה, ובלבד שהודעה כאמור תימסר להבה תוך שבעה ימים מיום שקיבל המשקיע הודעה ככתב מהתבה על החלטת הדיקטוריון כאמור לעיל, או, במקרה שהתבה תחיה באותה עת תבה ציבורית, כמשמעות המושג בתוך התבה, תוך אי-בעה עשר יום מיום קבלת ההודעה התבה כאמור, שבעלי המניות של התבה ירכשו ממנו, והתבה תראה לכך שבעלי המניות ירכשו כאמור, את סך המניות שנוקב בהודעה המשקיע האמורה, והכל בלבד שסך מניות שנוקב כאמור לא יעלה על 50% מסך המניות שיוחיק המשקיע מיד לאחר השלמת השקעתו בתבה על-פי הסכם הו".

המשפט העיקרי, אם נשתמש בהגדרה הצרה ביותר שלו, מונה רק ארבע מילים: "המשקיע יתא רשא לדדש", גם אם נוסיף את המושא העיקרי - "שבעלי המניות של התבה ירכשו ממנו את סך המניות שנוקב בהודעה המשקיע האמורה" - מושא עיקרי הכולל בקרבו תת-משפט ספל - עדיין תגענו רק לשבע-עשרה מילים; כלומר, כ-10% מסך המשפט. כמו כן הדוגמה מעידה באופן ברור שהמשפטי-לוואי מסוגים שונים משולבים לכל אורכו של המשפט העיקרי.

לאחר שפרסנו את תכונות השפה החזוית, ולפני שנוסיף לדון בפעולות הניתונם שעורכרדון עושים, ראוי להבהיר בקורות אחדות הקשורות לשפה החזוית. עצם השימוש במונח "שפה חזוית" אינו טריוויאלי. המובנה הדיווח בכתיבה האקדמית הוא "שפה משפטית" (legal language), אולם קיימות בעיות יסודיות אחרות בשימוש במושג זה. הראשונה היא רב-גונויותה של השפה המשפטית. טיירומה מרגל באופן בלתי-מבוחר בין ניתוח שפת דיבור לשפה כתובה ובין סגנונות שונים בתוך השפה המשפטית. באחד מפרקי ספר הוא מבהיר בין שלוש סוגי שקטים משפטיים: מקטים (תוקים, תחיים, צוואות); אקספוזיטוריים; דהיינו שקטים שמהרם הצגה נעיינים וסוגיות נפסקי-תחיים, תורת-דעת, מוכריים; ומשכנעים, דהיינו, שמהרם שכנוע בצדקת התוכן בהם (כתב-יטענות). הוא מודה שרוב ניתוחו את השפה המשפטית מתייחס רק לשפה הכתובה המשמלת ליצירת שקטים אופרטיביים, אולם הוא מערב בניתוחו גם רכיבים האופייניים

שילילי - "היצרן לא ימכור את המוצרים בששת השיווק לאור חללת המפיץ אלא אם קבל את הסכמת המפיץ לכך בכתב ומראש", (שם, בסעף 2.2).

מסדוויים אחידים. זו עמדת הרווחות שנים רבות בספרי לימוד פריקטיים למלאכת החזרים, 26 ושיאה, צד כה, בחתולתה על-ידי חקיקה אמריקאית על כתיבת השפחה המשפטית ל-"Plain English" ב"ירות-ערך". 27 מובילי המגמה מאמינים שהפכה השפחה המשפטית ל-"Plain English" תאפשר חשיפת קהלים רבים יותר ותכנייה, ניתן כמובן להזות על קדם החתמה של תפיסה זו, המניחה את כוחותיה של "Plain English", כלומר, של אחר שדה נישולי נטול כל הקשרים חברתיים והרבותיים. זו גם תפיסה המתעלמת מהעושר המוצפניוני של שפה: מבחינת תקשורתה, וסוציולוגיה, אסתטיה וכולי, ומאמינה שניתן לשטח בפועלה יחומה מערכת סמיטיה מלאה.

ואם, בעקבות התפתחות זו, תיעלים השפה החוזרת מהעולם ותחלף בשפה "רגילה"? כנראה שלא. סביר יותר שעד מהרה תופר תנועת ה-"Plain English" לאסטרטגיה או מנגנון ארגוני גוטשים בשפה המשפטית, שתפקידו באופן דומה למנגנוני הארגון הנכונים – תוך פעולות טיות, הנחה וייצירת הדרכות, תן בין גורמים שונים פנימיים לשיח והן בין השדה לכל מה שנודדה ממנו. במילים אחרות, ייתכן שבעוד שנים מספר יוחלפו המאפיינים הסטנדרטיים שפועלם קודם-לכן בארזים, אולם השפה החוזרת ותפקידה הסוציולוגי ייחותרו בעינים.

אם כך, יש לחזור כעת לפעולה החרגום לשפה החוזרת שעורך-הדין העסקי עושה, אין הכוונה לנהל על-ידי השימוש במונח "רגיל", קריאות לוגית כלשהי של השפה שאישי העסקים משתמשים בה. התחליף המתחוש בדך-ככל בניו כך שהעסקים של אנשי העסקים עורמים בוחן לשקטים שעורכי-הדין כותבים ניתן לאתר גם תרגומים שאישי עסקים עורכים לשקטים תוריים, אולם מהלך זה נדיר יותר. אין כאן גם כוונה לשיח שאישי העסקים משתמשים בשפה "רגילה". גופוך הוא, שקטים עסקים מהווים אחר שיה בפני עצמו המבוסס על רפואים וכללים. זהו אחר שיה פחות אחיד: לאנשי עסקים יש בדך-ככל רקע השכלתי מגוון יותר מלעורכדין, וחלקם אף עורכי-דין לשעבר; גם השדה המאפיין אותם מציית לחוקים פחות קשוחים, ולכן מאפשר וריאציות רבות יותר. אולם ניתן עדיין לאתר כמה מרכיבים פחות קשוחים, ולכן מאפשר וריאציות רבות יותר. כלי גבולות יכולת ההקשרות. (2) נשיתה לא לכבר מבני דקדוק "תקניטי" (3) ריבוי של ניסוחים מעדיף-חוזרים, הנחגים בדך-ככל להבנות בקלות יחסית מניסוחים חזרים

26 בישראל רוחות פחות קורסים "פריקטיים", ולכן אין שימוש בחברות מסוג זה, אולם בעולם האנגלו-סקסי ניתן למצוא ריבוי חברות ומנסות ללמד את יסודות הכתיבה החוזרת בפרט והמשפטית בכלל. ראו לוגמה: *P. A. Jones Lawyers' Skills* (London, 1993) L. Melville, 2nd ed. (London, 1991).

27 בשנת 1998 אימצה ישות נירות-הערך האמריקאית את ככל 421 לכלי חק ניירות-הערך האמריקאי משנת 1983. הכלי דורש להציג את המידע הכללי בתשקיף באופן בהיר, קצר ומובן, ועומד, בין היתר, על הישמוש במשפטים קצרים, על הזנועות מניחות משפטי וטכני, על שימוש בנגין פעיל, על הזנועות משלילות כפולות וכולי.

סמוגני. אחר השענות המשווקות ביותר על-ידי עורכדין היא שיכולתם לנסח חזרים גורעת מהיכרות עם מערכת המשפט (רוקטר-ניו, חוקים, פסי-דין...). שאותה וכשו במהלך הכשרתם, והיא זו המאפשרת להם בלעריית באשר לכהינה החוזרת. מבלי לגורע ממצומת סנהגה זו, כדאי להחליף את אפיון השפה החוזרת באמצעים לשוניים זאת מאחר שהיחסים שהיא קיימת עם אחרי שית אחרים של עולם המשפט גזים מורכבים ומתורכים (בעיקר על-ידי השפה חמוכה), וקשה לצמצמם להישור גורמטיבי זה. גם אם ניתן למצוא מקבילות רבות בין השפה החוקית לשפה חוזרת למשל, ניתן בהחלט לערער על התנהגו שהקובלת גורעת באופן ישיר מניסיון של מנסחי חזרים להנאים את השקטים שהם מייצרים (החזרים) לדירשות הנורמטיביות של חוקים. הדמיון גובע פעמים רבות מהקשר סמוגני. דוגמה מובהקת למאפייני סמוגני מצויה בחוקים ישראלים לחובה ישראלית, לעיתים ישראלים בעולם תתי-סק (לדוגמה חסכם בין משקיעי ישראלים לחובה ישראלית), לעיתים גרידות בלבד ניתן לאתר בחוקים אלה התיחות ברמה כלשהי לחוקים ישראלים, אף-על-פי שחוקי מדינת-ישראל הם אלה החלים על אותם חזרים. מאידך ניסא, חוקים אמריקאיים רווחים בחזרים אלה, 28 לא רק על-ידי פניות ישירות אליהם, אלא גם במישור הסמוגני גרידא. 24

לא ניתן לסיים דיון בשפה החוזרת ללא התייחסות למגמה הרווחת בשנים האחרונות בעולם האנגלו-סקסי לצאת נגד השפה החוזרת בפרט ונגד השפה המשפטית בכלל, ולהתחלפה ב-"Plain English", דהיינו, באנגלית פשוטה שתנוטרל מכל המאפיינים הסמוגניים של השפה המשפטית. 25 ראשיתה של תנועה זו ברצון להגן על הצרכן כחוקים לדוגמה, ציטוט ישיר מה-1933 Securities Act of 1933 האמריקאי נחפך לשקט שגור בסעיפי מצגים של חברות ישראליות. המדובר במצג שכלל את המבנים: "did not contain an untrue statement of a material fact or... omitted to state a material fact... necessary to make the statements therein not misleading." 15 U.S.C. §1706 (1933).

24 כמה עורכדין יטענו מן-הסתם שהם רואים את הנחלד ומשלבים שקטים שיאפשרו אמריקניקציה של השקט. כלומר, הם מכיידים את קיומם של איודעים בעלי אופי אמריקאי מובהק, כגון כניסת משקיעים אמריקאיים או תפקות חתמה באריות-חברתי. אין ברצוני להתמודד עם טענה זו באופן נרחב (האם מדוב דאייית הנחלד נשכחה והתמודדות עם החוק הישראלי כאן ועכשיו? האם טענה כזו תקפה גם במצב שבו יאסיק חסומה כמעט לוחסין, ומשקיעים אמריקאיים נועלים את רלחתותם בפני ישראלים, ומסרים מפתים יותר מתמקדים, בעקבות פייר בורדייה (Pierre Bourdieu), ביצירת תון סימבולי-על-ידי השימוש בשפה במסגרת ביצור עמדתם של עורכדין-הדין שדה הסטתרי, וביאופן מקומי יותר, כיבוש עמדה והכרזה (Distinction) של עורכדין ממוצא אמריקאי בשה המשפטי (ראו להלן הערה 28).

25 לסקידה היסטורית של תנועת ה-"Plain English", ראו: *M. Adler Clarity for Lawyers: The Use of Plain English in Legal Writing* (London, 1990), pp. 211-230.

בחוג ה-CLS (Critical Legal Studies) כי יריעת החוק משמעה יריעת השפה המשפטית.³⁰ בהמשך לזכרים שכבר נאמרו קודם-לכן, ניתן לציין כי השימוש ב-"English" לא יותר כפי הנראה את מלאכת התרגום, אלא יתפק במהרה בעצמו לפרקטיקה תרגומית ככל הנאחזת.

מצבים של עורכי-דין העסקים (או מידת העלותם לבסס לעצמם עמדתו שונה לולאיות המצבים של מתרגמים אחרים, ובכללם הליטיגצורים, ניתן אומנם לאתר תגובות רגשיות עוינות לתרגומים שלטיטוריים עורכים לקרקחותיהם, ואף "משא-ומתן" על תוכני התרגום וערכיו, אולם קיימת ברור-כלל נכונה מצד הקרקחות לקבל את מלאכת התרגום, לראות אותה כבעלת חשיבות, ובעיקר להכין את העובדה שמתבצע כאן מהלך המוביל את השיח לשדה סמיוטי שונה, בעל תוקים וכללים משלו. במתנהם אופטיים, מן-כאן במידת נכונותם של העורכים בעניין להחליף את נקודת-המבט המקורית לסובת זו המתרגמת.³¹

לצורך הליך משפטי, יקבל הליקה את העובדה שהשדה הסמיוטי הבלעדי האפשרי הוא זה המבוסס על השפה המשפטית, ולא רק על אזור מלוויה או תוכניה, אלא גם על סולם ערכי ההתרחקות המקובעות בה, לליטיגטור יש עמדה חזקה מאוד בתהליך הקביעה אילו שינויים יועלו בבוה-המשפט ומהו מרכויו של כל טיעון כזה. לדוגמה, פעמים רבות לטיטוריים מעללים את קיומם של רכיבים היוצרים חסימה בלקרקחותיהם (שפעמים רבות מעורבת בהם תחושת "צדק"), הליקה רואה רכיבים אלה כמרכזיים לטיעונו, אך לליטיגטור יש את הכוח לנסול אותם בעת התנגום. מכוח זה נגזרים גם הזנחם לליטיגטור ויכולתו לצבור תות.

מצב של עורך-הדין העסקי שונה לחלוטין. בשדה שבו הוא פועל, גם אם קיימת מודעות לחשיבותה של מלאכת התרגום שהוא מבצע, ברמה הסמיוטית הבסיסית ביותר, מערכת הערכים החידיכית של העלים העסקי (לפני התנגום) ממויכה למלא תפקיד מכריע בעולם הסמיוטי המתרגום. ביטה של מערכת החידיכית זו הוא התפתחות בין "מרכז" ל"שוליים", שבה עיסוק הפריך תוכן.

הסיבה לאזור המתמשך של הליטיגטורים היא רצוני לחתור את מצבו של עורך-הדין העסקי על-ידי התנגדותו למודל שבו לשפה המתרגמת יש עוד רב יותר מלשפת המקור. ³⁰ ראו: "Naming, Blaming & Claiming", תולנת "החוק" אינו מתרגם את שלל המשפחות של המלה "Law".

³¹ יש לציין כי Sarat & Festinger מדגישים את התיאולוג הנוצר בין עורכי-הדין לקרקחותיהם ואת המורכבות שבמלאכת התרגום, שהנה פחות החידיכית ויותר תוצאה של משא-ומתן בין עורך-הדין לקוחות. עדיין, לקודא בטאבים, המשווה את העמדה של עורכי-הדין המתרגמים שם מול לקוחותיהם לעורכי-דין עסקיים העומדים מול לקוחותיהם, נבחן בשני המובלים ביניהם הכוח עורך-דין-לקוח בשתי הטיטוריות. ראו: 13 *supra* note J. Flood "Doing Business: The John Flood and Society Rev. (1991) 41 Management of Uncertainty in Lawyers' Work".

הכתובים בידי עורכי-דין. פן מעניין של ההתנהגות בין סקסיים חוזיים לסקסיים עסקיים הוא המודל שבו הם נכתובים. בעול עורכי-דין נוטים לבטא את עצמם ככתב באמצעות מערכי התמלילים למיניהם, דוגמת Word, אנשי עסקים רבים מעדיפים לבטא את עצמם באמצעות שימוש בתוכנות מצגות, דוגמת PowerPoint. אם הם באים מרקע פיננסי, הם מעדיפים לכתוב סקסיים מילוליים להלווין בתוכנות חושבי. דוגמת Excel. אין זה תכלית ספני בלבד, מאחר שמצגות שכתובי בידי עורכי-דין נוטות פעמים רבות להכיל סקסיים של וגזוש, בעוד סקסיים שכתובי בידי אנשי עסקים נוטים פעמים רבות לקבל תבנית של נקודות המצגותיות לדין (Bullets).

אם קיבלנו את התנהגות שאין קיימת לוגית לשפה רגילה כלשהי שממנה התרגום מתבצע, הרי שלשפה המתרגמת יכול להיות מעמד זהה לשפת המקור או אף גבוה ממנו. בטיטוריות זו ניתן להפנות מבט לדיגיטיקה התבררית של הקרקחות המבוססים על פעולות סמיוטיות. שפתו המקצועית של כל אחד מהמקצועות הללו משמשת מקור ליצירת הון המבולי. היכולת להשתמש בהון יחודי מתרגמת לביצור עמדה חזקה בשדה הדיגיטלי וליצירת התנהגות (Distinction) בין המתרגמים המורשיים לשחקנים אחרים.²⁸ ניתן לראות כאן את בנייתו של שיה משפטי הויצור לעצמו (או יותר נכון, למשתמשים המורשיים בו), באופן דומה, מנגנוני דחיה ארגוני.²⁹ דהר השחקנים בשדה נאלצים לקבל את היתרונם של המתרגמים ולהכיר בעמדת הכוח שלהם. בהקשר המשפטי מוכרת היטה השענה הרווחת

28 השימוש במתנהגות כהון הון סימבולי, עמדה והתנהגות בא כובין לחיל את המצב החידיכית של פייד בדידיה. להמשך קיימה, ראו: P. Bourdieu *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste* (Cambridge Massachusetts, 1984) המערכת: על-פי בודייה, אנשים תופסים "עמדות" במטרת מננים חברתיים לאו דווקא בהתאם לאופן חלוקת הון החומרי וכך על-פי הגישה המרקסיסטית, אלא מתוך השתתפות בפרקטיקות של הערפה, הבחנה ודחיה המתרחשות ב"שדות" סובבתים. לדין ביהן ספבלוי" ראו: *Ibid.*, at pp. 244-256; לדין ב"שדה", ראו: *Ibid.*, at pp. 226-230; לדין ב"עמדה" ו"התנהגות", ראו: *Ibid.*, at pp. 257-365.

29 לניתוח מנגנוני דחיה וארגון בישות, ראו: M. Foucault *L'Ordre du Discours* (Paris, 1971).
1971. 48-78. ובתרגום אנגלי, ראו: R. Young *The order of discourse* (ed.) (1971).

המערכת: "שית" הוא ליבור בעל משמעות המשקף את הפרקטיקות החברתיות, ההכריות והחשידיות של קבוצה כלשהי. שיה הוא גם "שפה" כל עוד תכונה היא לכותה של השפה לשקף, להשפיע, לתתום (לארגן, להוות) ולהננות את הפרקטיקות תאלה. לקריאה נוספת, ראו: M. Foucault *The Archeology of Knowledge* (London, 1972).
התייטק מתווה כר מצוין לניתוח שיה, מאחר שהיא מכיל מנגנוני דחיה רבים (החשידוים בשפה תאגולית ובשפה החזית הם שניים מהמובחנים שבהם), לצד מנגנוני ארגון רבים דוגמת *Boileplates*, אותם הווי כטיי המציינים בכל מושד עורכי-דין שלעליים נגנים החוזים והוכנים במשד, ומנגנוני סטנדרטיזציה נוספים.

הטמון ביכולת התרגום.³⁴ עורך-הדין העסקי פועל בסביבה שבה תזן סימבולי אינו סוג הוזהו השולטי.

ההבדל בעבודות הכות ששורר-הדין העסקי והליטיגטור נמצאים בהן הוא מן-הסוגים מפתח מרכזי להבנת היחסים המצטיירים בתוך עולמם המשפטי. לפחות, אם מבין ההבטחות וההוקבע, היה על עורך-הדין העסקי לאתוז בעמדה חזקה בהרבה מעמדתו הנוכחית בשדה המשפטי. למרות זאת, יש סימנים רבים לזהותו והסימבולית שם. ציינו כבר את הועברה שהאקדמיה, המשמשת כמגוראכא, מתעלמת מעיסוקן. ניתן להוכיח עוד את העובדה שמעטים הם הליטיגטורים שלא ידאו את עצמם ככותבי-חוזים-לעתי-מצוא. תפנית לקוח מעורך-דין עסקי לליטיגטור תוך ציון אי-המתחמתו של עורך-הדין בליטיגטור היא דבר שבשגרה. מאידך גיסא, קשה למצוא ליטיגטור שלא ידאה עצמו ככותב חוזים מוסכם ויתעקש לערוך בעצמו חוזים של לקוחותיו. כפי שראינו, גם הקולנוע משקף היררכיה סימבולית ברורה בין השניים. תולשת הסימבוליות של עורך-הדין העסקי בשדה העסקי מקדימה גם על תולשתו הסימבולית בשדה המשפטי.³⁵

ב. מרכז ושוליים

הוכרנו בתפקי כי אחת המאפיינים של התרגום לשפה תחוזה הוא המעמד החופשיני שמערכת הערכים התורכית של שפת המקור ה"עסקי" ממשכה לתפוש בשפה תחוזה המתרגמת. בטיחה המובהקת של תופעה זו מצוי בתמונה המרחבית השולשת על השדה העסקי/המשפטי. העסקה, הרינו, הארוע הכלכלי המתרחש בין אנשי העסקים (או חברותיהם), נתפס כמרכיב, כל היתה, המופשטת חלק נרחב מעבודתו של עורך-הדין, נתפסים כשוליים.³⁶ ההבנה הזאת רווחת לא רק בשדה העסקי המובהק, אלא גם לאחד המעבר לשדה חוץ. מכאן נגזר שהשדה על-אודות מרכז ושוליים, (אם להתחמק מהמטפורה המרחבית) על עיקר וטפל, מאמץ את נקודת-המבט העסקית. זו אינה רק עצמתו של איש העסקים. רוב עורכי-הדין העסקיים המתגאים ביכולתם להבחין בין עיקר לטפל משתמשים בהגדרת העיקר והטפל של לקוחותיהם, כלומר, בעמדה בעלת פונקציה

34. הדבר דומה לתביל בין דרכי היצירה השימוש בתוך סימבולי בשדה הקולנוע התוליווי ובהשוואה אומנותיים אחרים. כסף קיים בשדה אומנותיים רבים, אולם תמנש הייוודי בין הוזהו הסימבולי האומנותי לעולם העסקי האגיטטיבי המצוי בתוליווד תוליד מערכת שונה לחלוטין של מסחר בהן סימבולי ועבודות שונות להלוטין לבצע.

35. מובן שניתוח זה מתעלם מסטריפיקציות מעפדות המאפיינות הן את מעמד הליטיגטורים והן את מעמד עורכי-הדין העסקיים.

36. הערת המערכת: המונח "שוליים" (Margins) מתקיימים בהם ל"מרכז" (Center) הוא עוד מונח מפתח במתחבני של דרידה. עלי-פי דרידה, הוזהו בין "מרכז" דומננטי ל"שוליים" הבלתי-צוינים ש"זאת" פועל בהם אינו נינוי. כגובילו של המרכז, השולי שתול במרכז מבלי לאבד את שולותו. ראו: 32, *supra note*, Derrida (1982).

קשה אומנם להניח קיומו של תרגום שאינו משמר לגמרי עקבה (Trace) של המקור באמצעות איבוד (ברמה זו או אחרת) של ערכי ושפתי, אולם איך חובה לוגית בו יעוצק באופן מבניע אל התרגום כך שמסיסה של המטרת התורכית תכלול בו הליטיגטור הוא מתרגם שהעלית להעמיד את מלאכתו כפעולה מרכזית המעלה את המוצר המוזנח למעמד גבוה מהמוצר המקורי. העיצמה התרחיית של עובדה זו ברורה. מדוע, בניגוד איתי, עורך-הדין העסקי רודי בעמדה שבה הוא עצמו מכיר בעליונות השדה המוזנח לו "מקור" ו"שפטיולות" של תרגומו? קיימות לפחות שלושה פורמטרים הסבירים לתופעה זו.

ראשית, פונקציונלית, ליטיגטורים נתפסים כפותרים משכריים, כמתרגמים העושים את מלאכתם בשעה שארוע ארוע הריג בהייהם או בעסקיהם של לקוחותיהם. לעומתם, עורך-הדין העסקי פועל בסביבה לא-משכרית (אלא אם הוא זה שיצר את המשכר), מלאכת התרגום שלו מהווה בה עוד תהליך מני רבים המתרחשים במקביל (למשל - בתהליך של השקעה בחברה - בדיקה סימבולית, בדיקה השכונאית, בדיקה פטנטית. שנית, ליטיגטורים פועלים בסביבה שבה הסיכוי כל הנגינים בדרכי להעביר את הוזהו למה שניתן לכנות, בעקבות דתיסטי, ה"אקום" (Jury) שלהם.³⁷ לאדם הנפנה לליטיגטור ברור שהמשך המאבק ייערך בכוח המשפט - בימתי הכליעית של הליטיגטור המקום שבו עצמתו מוגדרת ומבוצרת. לעומת זאת, המתמוגשות בין עורכי-הדין העסקיים נמצאת עדיין בורה עסקית, כלומר, ב"עסקים" של אנשי העסקים, וניתן אפילו לשאול אם לעורכי-הדין העסקיים יש "עסקים" משלהם?

שלישית, וכאופן פרגמטי, עורכי-הדין העסקיים נאבקים על עצמדתם רווי בתוך, ולא רק סימבולי. הסיבה העסקית, בשל עוצמת הוזהו הנלומה בה (או במילים פחות עדינות - תכסף חרב המצוי בה), מקשה על הפקת תרווחים המעמרים מהוזהו הסימבולי

32. השימוש במונחים כגון "עקבה" ו"שפטי" באים להפנות את הדין לעולם המסימבוליו של דרידה, ולהקנות להם את המשפעות שדרדה ניתן להם, הוזהו ל"supplement" שטרתי היא כמובן העמיד את הדין בעל הביקורת של דרידה על המושג "עקור" והת-קונסטרוקציה שהוא עורך ליחס שבין אותו "מקור" לאותם "supplements" שלו - התרגום, תחיקי וכולי. בשתי שערות-קונסטרוקציה כוז ניתן להבחין ביתר קלות בין תרגומים שמכרי-היסוד של המקור משתנים במהלכם לבין תרגומים שאינם מצליחים להשתחרר מאבני-יסוד כאלה. השקט המרכזי לדין ב"מקור" הוא: *supra note*, Derrida, 7. דיון ספציפי ב"שפטי" ניתן למצוא ב: *Signature, Evenement, Eventement*, Derrida (1972). *Marges de la Philosophie* (Paris, 1972) וראו: *Conexie*, Derrida (1982). *Marges of Philosophy* (Chicago, 1982) וראו: *Différance* באותו קורס.

33. ראו: 9, Ch. *De Certeau Arts de Faire* (Paris, 1984). M. De Certeau: ראו: *The Practice of Everyday Life* (Berkeley, 1984).

סעף העברה הנוריות העמידיות דן בארוע מרחוק ובעל אופי תיארוטי. על־מנת להפכו לרלוונטי, היה צורך שעבודת הפנתוח תצליח; ששיווק המוצר יצליח במדה מרבה עד שתצמוד לזב זכותה לרדוש ייצור עצמאי של הרכיב, שתיקומו יורר המגנים ליצור עצמאי של הרכיב על־ידי ב; ש־ב תמכר לאתר מכן לצד שלישי בעדה במשכנת ליצר את הרכיב (שהי זמנן של סכנוולוגיות קצובים; ושצב שלישי זה יבחר, בניגוד למהלך העסקי המקובל, לחנוצר מותגולוגיות המתלוגים. למרות כל זאת ראו עורכי־הדין לזכון לצנב עסקה שדהיפות התמדתה היתה בורות לשני הצדדים עד שיפתור את תביעה שנוצרת מתהיטי זמיוני זה.

דוגמה שנייה:

במשא־ומתן אחר התבקש עורך־דין אמריקאי המתמחה בהסכמי קניין רוחני (העברת קניין רוחני, רשיונות וכו') לערוך תוזת מכירה לחברה לקוחה שעסקה ציסוקה במכירת מכונות, והסכם שהכין אותו עורך־דין בטה לייחס חשיבות מועטה במיוחד למכירת המכונות עצמה (פעולה שעליה לא היה עורך־הדין יכול להרהיב כבישוריו), לעומת זאת הקדש רובו של ההסכם לסוגיות קניין רוחני. עעל בהקשר של המכירה. בייחז זה היתה אותו עורך־דין יכול להציג Tour de Force כישוריו המשפטיים, הנסודיים והמלולילים.³⁷ הגדרת "המידע הטרי" ששייך כמובן ומקשר להיות שייך באופן בלעדי לחברה המוכרת, היתה בה מהותהמה, עד שהיה נזנח למעשה לטעון כי המכונה עצמה, אף שקנינה עבר לירי הקונה בסוף מלא, נשארה (בשל היותה קונה מרדע סודי) קנינה רבלעדי של המוכרת. יתר על־כך, כמעט כל פעולה שהיה קונה המכונה עושה בה בהתאם לשימוש שהיא יוצרת לו היתה הפדה של תנודת הקניין הרוחני בתחת המכירה.

דוגמה שלישית:

ידוע בקהיליית התיישק הישראליית כי עורכי־הדין של מוסד בנקאי מטיים, הנוגה לתלוות כספים לחברות סטרטי־אפ ולקבל אופציות בתמורתן, מקבלים מהמבנק יד תופשית ומגצלים אותה עד הום להפגנת כישוריהם. החיים של אותם עורכי־דין מאופיינים לא רק בהגנאים קשוחים ללא כל מידה, אלא גם בניסוחים סיבוביים וכוונות פתולולות קשים לפענות ורבי פרושים. זברה שקיבלה בעבר תלוואה מהמבנק היתה קוקה נאשוח לקבל השקעות חדשה, אחות היתה נאלצת להגיע לירי פורקי. המשקיעים הוחשים רדשו לשנות את המגנים יוצאי־הדופן של המבנק. היה ברור לבנק שאם החברה הממושט, הוא יפסיד את כל כספו ולא יהיה ערך רב לאותם המגנים מהתחכמים הנלווים לאופציות שהוא אמור לקבל. הנוגים החסיים במבנק הסכים בהמרות לזנב תנאי המשקיעים החדשים. למרות זאת הלפו הורשים

לפי אותו דפוס, בהסכם העסקת עובד שהכין אותו עורך־דין הקדש רובו תמכויטי של המסך להתחייבויות מסדיות, אי־התחיות, התחייבות לרשום פטנטים על־שם החברה וכו'. יתר פריי העסקה צומצמו לצמצו אחר, שבתב באילו כרי לצאת ידי תובה.

"היצוגית" לשה הספירטי תייחודי לום, העמדה המגדירה "מרכיב" באופן זה מהווה מעין לקבה של העולם העסקי בתוך השיח החווי, תפקנה נוכחות, או יותר נכון, זיכרון של נוכחות, לערכי העולם העסקי בכל השיח החווי.

גם אם אין שינוי במערכת ההיררכית של המקור, נעשית פעולה תרגום מקיפה המשומשת במרעין עסקי ליצירת סקסט מהרגע עשיר וייחודי – החוזה, וזו שסקסט הניתן לאבתון סגנוני ברור, וכפי שכבר ראינו, מאופיין בעושר בלשני מורכב ויתוח של העולם הממייטי הזה תוך הישענות בלעדית על אומון משיכת ערכיב היררכית של העולם העסקי. רחשא למורכבותו. דוגמות אחרות יעודו לנו להגייע למורכבות זו.

דוגמה ראשונה:

משא־ומתן נערך על הסכם בין שתי חברות המייצרות ציוד הקשורות, אחת מהברות (א) מספק לאחרת (ב) רכיב שיוזתקן במוצר של ב, ולאחר זמן, ובמגנאים מסוימים, תעביי א ל־ב את הדיע החדש לייצור הרכיב בעצמו. מקיחה זו ואילך תייצר ב את כל המוצר ומשלם ל־א תמלוגים על כל מוצר שהמכור ב לקלחוחיה. ההסכם כלל הוגנה משמעותית של רכיבים מ־א ל־ב, דבר שהיה חיוני לשני הצדדים: א היתה שרויה במצוקה כספית ורצתה לקבל את ההוגנה במחלה, ול־ב היו לקוחות שדרשו את המוצר, והיא חסתמה באובדנם אם לא תחתם במדה על ההסכם המתחיל בייצור.

מכרונה עסקית סוכמו העקרונות במהרה, והאינטרס המשותף הוה התימה מוקדמת ככל האפשר על ההסכם. למרות זאת, המשא־ומתן המשפטי בין עורכי־הדין התארך תוך המעכבות על פרטים רבים בעסקה, כאשר הגיעו הצדדים למעמד ההתמה, שררה עדיין מתלוקת עזה בין עורכי־הדין, שגרמה לבסוף לדחיות התהימה ביום ולעיצוב רב גם ביום שאחריי.

תמהלוקת סבה סביב השאלה מה יקרה אם ב תמכור את עסקיה לצד שלישי לאחר שתוא וכאת לייצר בעצמה את הרכיב והיודיש לשלם תמלוגים ל־א? מחד גיסא ב סירבה להידדש לאישורה של ב לכל העברת זכויות מסוג זה (נוכדאי שלא במסגרת עסקה שבה תימכר ב בכללונה התמלוגים ל־א יחוו רק מרכיב שלי בנכונת, מאידך גיסא, א שצנה שריא חוישה מאובדן המלוגים כנוגעה ממכירה של ב, עורכי־הדין של שני הצדדים הפליגו ביצירת תרמישה שונים ומתן המהלכות להם. (לדוגמה: אם הקונה היא חברה ציבורית, כיו להיסח על־מנת להשיכת את דאגות אולם באיזו בודסה יכולה חברה ציבורית כיו להיסח על־מנת להשיכת את דאגות א – האם דינה של בודסה נייריק זת לבודסה זימבטווח? אם חברה פרטיית תרכוש את ב – אילו תנודים, בנין מחזור מכיירות, זחוח בעל מניח וכו', י יכולים לשכת את דאגות א? ואולי ב יכולה להמשיך לערוב לתשלום התמלוגים על ל־א לאחר העברת זכויות כזוג אבל אם כך, עד כמה ב מוכנה להסתכן לאורך של שני עצמה מחויבות כזו?) בשיא הגיע הסיעף של מכירת תכירות לאורך של שני עמדים, והכל בנפן שיחר פריי העסקה כבר סוכמו ונכתבו, הדין על סעיף זה האריך באופן ניכר את המשא־ומתן, וכאמור, היה מקור להתגמשות בשעת בה כבר היו הצדדים נכונים לתתם על העסקה.

אסתטיים מגורבים, היינו מצפים שהמגנט כישורים כזו תהיה מקור לגאווה לעורכדין עצמם ותועוד מקצועית על ידי קהילייהם. אולם לא זו היתה התוצאה, ובנומה השנייה אף הורה עורכדין-הנדון בקבלתו (ולאחר-כך פוסד), הטיבה היא שעורכדין עצמיהם תופסים את עצמם כספקי שירותים לקוחותיהם, והדבר מניע אותם לשקול את "עורכדין" לקוחותיהם (ועל-ידי כך להבנים להמונה אותה מערכת ערכים היררכית "עסקית" גם כאשר הם שקלים באופן אסתטי את עבודתם העולם של עורכדין העסקיים, ושיפוט האסתטי מבדיל השירותים כה דו-טעמי בתפיסת-העולם של עורכדין העסקיים, ושיפוט האסתטי מבדיל בתוכו את מיב הספקת השירותים. כולומר, מיב תכולת להבחין בעיקר של תלכותו, התוצאה היא שבאקלים הטועילוגי הנוכחי שעורכדין עצמיהם מצויים בו, האסתטיקה המקצועית אינה יכולה לשמש מרכז הלופי עצמאי לגורכו העסקי.

אלהם האסתטיקה הזאת מורכבת יותר, מאחר שהפירוש למונח "עורכדין תלכותו" אינו חד-משמעי. כל אותם האבקם על זכויות עתידיות מעורפלות עשופים באצטלה של צורכי לקוחות. פצמים אלה הם עורכדין שיוצעים טוב יותר מהלקוחות את צורכיהם של הלקוחות, ופצמים אחרות גם הלקוחות מכירים בעובדה שהם זקוקים ל"צרכים" הללו. זה הישגם של עורכדין ב"משא-ומתן" התרבותי שהם מנהלים עם לקוחותיהם. על-ידי השימוש ב"צרכים", ובעיקר על-ידי התנהגות מוכרם, הם מצליחים לקבוע לעצמם עמדת כוח - לא בשל התגום שהם אמורים להכיל, אלא בשל תכולת לפעול ולהשפיע בעולם העסקי. יש לזכור: באותה צורה שבה אנו מנתחים את התמעבות העסקית בישראל הנוהי ניתן לנתח את התמעבות של עורכדין ושל השיטה הנוהי בשדה העסקי. שתי המערכות (ועוד רבות אחרות) יוצרות בין עצמן יחסים מורכבים בעולם העסקי, לעורכדין יש רבה, מצויה במשא-ומתן תמימי. כשחוקמים חשופים בעולם העסקי, לעורכדין יש השפעה על ציבוריה. אחת ההשפעות הללו, ואולי החשובה שבהן, היא שישושו של אותו מרכיב. תוצאות המשא-ומתן המוחל על הגדרת המרכיב העסקי, שעורכדין-הנדון מעורבים בו, מושלך על השית שלהם ונקבל תפקיד חשוב בהגדרת מעמדם.

אנשי העסקים ממלאים גם הם תפקיד מורכב במעוד הזה. מחד גיסא, פצמים רבות הם מתלוננים על עורכדין-הנדון שעוסקים בספל ומגוצים אותם להלקחתם בעסקיהם. זו אסטרטגיה בדרור של שימור המשרכת ההיררכית שלהם וכפייתם על העולם החתי. מאידך גיסא, הם אלה המאפשרים לעורכדין-הנדון לעסוק בסוגיות "השפלות" האלה, משלמים על כך במיטב כספם ואף רואים בואם, לעיתים תכופות, ערות ליכולתם הנגונה של עורכדינים. כולומר, הם אנשי העסקים נמצאים במצב דו-ערכי באשר להתמודדות של עורכדינים עם המערכת ההיררכית שלהם.

הנדון באפשרויות אלה מצידי על הקושי בקורדת-מבט אהה של עורכדין-הנדון העסקיים על ההיררכיה הערכית בישראל. התמונה העולה היא מערכת המצויה

38

כבראה שתמצול-השועה חנה ייפטר רק כאשר תכיר תהבחה כמתכת תורם כסוג של אומנות סקסואלית, שתופד מתמן השירותים (כפי שנעשה בעבר לאומנות תפלסית ולארכיטקטורה, ובמידה מסוימת אף לפרסום) ותוכה כלגיטימציה אסתטית (ועל-ידי כך גם סוציולוגית) באומנות עצמאית.

רבים עד שהתקבלה ההשקעה, וזאת בשל משא-ומתן ארוך ומיגע שערכו עורכדין של המשקיעים עם עורכדין של הבנק, במסגרתו הצליחו האחרונים להגדיל כפליים את אורכו של המסלל המקורי, תוך שכל שינוי יוצר מערכת שלמה ארוכה וסבוכה של סיצפים ותנאים הבאים לסטת מהנא הנוזה המקורי, ותחתיה תרונות משפטיים קלים לבנק בכל מקום שרק ניתן ויצטרף ערפול שקשה עוד יותר לפרש את המסמך ויאפשר פרשנות המסיבה עם הבנק. במקודת-מבטו העסקית של הבנק הייה קשה לטעון כי הווחים המוצעיים שקיבל במשא-ומתן הזאון מצדדים את החשיפה הארוכה לסכנה שהתהבחה תתמוטט.

שלוש התוצאות הללו מציגות מקרים קיצוניים במיוחד ואם כי לא נדירים, המאפיי אותם הוא התנהקות מסוימת של עורכדין מן ההגדרות הקשיות של עיקר וטפלו המאפיינות את לקוחותיו. ניתן לזמק את המהלך הזה בכמה אופנים.

התכן שבכל המקרים הללו היו עורכדין מודעים להבדל בין עיקר לספל, אך בתור לספל בשפל. אפשרות זו מציגה מעין מוד של עורכדין בהיררכיה העסקית, אולם זהו מוד, שכרוב המדידות, אך מחזק את עליונותה של מערכת הערכים העסקית. לשיטה זו, עורכדין מכב את קיומה של המערכת ההיררכית, ותוך כדי איתור העיקר העסקי, הוא בודר לספל בשפל. אולם תיאור כזה לוקה בשטחיות מסוימת מאחר שהוא מתעלם מהעובדה שהבדל רוב עורכדין-הנדון, אין הם עוסקים במכוון בשפל. נוסף על כך, טעון מסוג זה מתעלם מהפעולה האקטיבית שעשויה כמתלך המגדום, כפי שקשה להניח שפעולת להשתתף כליל מהעקבה של המקור במוצר המוגדום, כך גם קשה להניח שפעולת התגדום לא יצרה כל תוצר עצמאי, ומשמשת אך "שפיל" של המקור.

אפשרות נוספת היא שעורכדין-הנדון הללו תחליפו את המערכת ההיררכית העסקית במערכת היררכית משלהם. אולם כווי אותה מערכת חדשה תהווה האינטיאטיבית שיתנו עורכדין היא שמדובר במערכת היררכית משפטיית כלומר, שתתגבש יצי מערכת חדשה על בסיס הבחנה תחומית. פעמים רבות ניתן לאתר בשית העסקי/החתי הבחנה בין ופיתוח עסקיים לוויכוחים משפטיים. את התפתחות (Enoscations) העסקיות ניתן לאפיין באופן גם בהצטרות תכולות מימד כלכלי. אולם כיצד ניתן לבחון את כל אותן הצטרות האמורות להשתייך לשיט המשפטי? הרי שיה על-אודות זכויות כלכליות, כגון זכות הקונה לקבל תמורה בגין כספו או זכות העובר לקבל שכר בגין פעולו, הוא שית משפטי מובהק. "לשפוטות" אינה שונה מזה של שית על-אודות זכות המוכר לשמור על קיינו הרוחי או הזבת העובד לשמור על סודיות. המבנה המשותף החדר לכל אותן הצטרות המוגדרות כ"משפטייות" בשית העסקי/החתי הייתה "לא-עסקיות" או "לא-כלכלית", או במילים אחרות, מוהך ל"מרכי" של המשרכת ההיררכית העסקית. כלומר, ההגדרה "אקטיבית" של "מרכי תלופי משפטי" היא אך ורק שעתוק של הגדרת "השליים העסקיים".

לכסוף ניתן לטעון שמערכת היררכית אסתטית תחליפה את המערכת ההיררכית העסקית. זו הבחנה ביצועית, פורפסיונלית: הצינו של עורכדין-הנדון להפגין את כישוריהם וכשירותיהם הוא שמוצי אותם לתמתק מהמערכת ההיררכית העסקית, כאן קיימת ללא כל ספק תוספת ערכית, אולם גם זו אינה יכולה להחביע באופן שלם. אם מדובר בביצועים

ג. המצפון של העולם הקפיטליסטי

ניתן לאתר גרטיב אופייני לטקסטים רבים על התפתחות העולם העסקי האמריקאי והקשר שלו לעולם המשפט במהלך המאה העשרים. מתחילים אלה מציגים בראשית המאה עולם של עסק, משפטי אופוין, נטול קשר ביניהם והנולייים של אנשי העסקים. ביצחק צמור אולם הם עסקו בעיקר בענייניהם האישיים והנולייים של אנשי העסקים. ביצחק צמור לא היתה להם דריסת דגל. עורכי-הדין הללו וכו' הן במעמד מוכרז בקהילה והן בהכרחם של אנשי העסקים. החל בשנות השלושים, עם גדילתם של העסקים, הוצאתם מהמרחב המשפטי והחוקיות הקרקע העסקית, החלו עורכי-הדין למלא תפקיד חלק וגדל בפעילות הכלכלית. חתי "משפטיצה" של העולם העסקי. עם עליית כוחם והשיבות של עורכי-הדין העסקיים, הל החלק הפוך של דודור בעמם החברתי ואובדן ההערכה והאזיה כלפיהם. קבלת תמות והקשרה לאובדן המצפון.⁴¹ יש המצאיים בבריטי הנה סיבה לחוסר הפופולריות של עורך-הדין העסקי כדמות חברתית.

המעמד הנמוך הנה מיתוגם גם לפריטיקה. ביצין שבו תקינות פוליטית מונעת הפיכת שונות דתית או אתנית למושג בדיחותי. עורך-הדין משמש כקורבן מצוין. בדיחות על עורכי-דין נעשו פופולריות מאוד בקרב קהלים רבים. רבות מהבידוחות על עורכי-הדין מתקשרות לכמה תכונות אופייניות שליליות של המקצוע, כגון היעדר רגשות, יכולת "להחליף את העור" לפי התפקיד, היעדר כנות, שיווק עצמי מוגבר, גביית שכר-ישרות גבוה ועוד. אלה בדיחות שיש להן ערך רמזות אחרות, והן מייחדות לעורכי-הדין.⁴²

41 ראו לדוגמה: *The Last Lawyer: Failing Ideals of the Legal Profession* (Cambridge, Massachusetts, 1993); R.L. Abel *American Lawyers S.M. Linowitz The Betrayed Profession*. (N.Y., 1989). ומקורות נבט אישית: *Lawyering at the End of the Twentieth Century* (New York, 1994)

42 הדוגמות המובאות להלן לקוחות מלקט שאספה סלינו אוראל-ברוך, רובן מאתר www.bridges.com/okes/Lawyer.html, כולן שאובות מהקשר אמריקאי, ויש לקרוא אותן בהקשר התרבותי הזה:

Q: What do a sperm and a lawyer have in common?
A: Only one in a million will be human.
Four surgeons were taking a coffee break, discussing their work. The first said, "I think accountants are the easiest to operate on. You can open them up and everything is numbered." The second said, "I think librarians are the easiest to operate on. You open them up and everything inside is in alphabetical order." The third said, "I like to operate on electricians. You open them up and everything inside is color-coded." The fourth said, "I like to operate on lawyers. They're heartless, spineless, gutless and their head and butt are interchangeable."

יש לשים-לע-שכל יתר המקצועות נבחרים בשל תכונת חזיבית - הסדר המאפיין אותם. רק עורך-הדין נבחר בשל תכונותיו השליליות.

במשא-המתן המרבי על הגדרת גקורת-המבט השלטת, ומכאן גם על ההגדרות התקפות של ה"מרכי" וה"שוליים". זה כמובן שיצון תקף לאחרי שית שונים ומגוונים. ברור גם שהעמדות המיצוגיות על-ידי מכלול השחקנים בתוך השית לעולם אינן מונוליתיות, וכל שתק מוגלם תפקיד מורכב ואמביוולנטי.

אולם מאמר זה אינו מסתפק בטיעון שעורכי-דין עסקיים עסקיים, כמו אחרים, במצבים על הגדרת ערכי העולם החברתי שבו הם מתפקדים. השיעון שביצינו להעלות לאור הנתרות שהציע כאן הוא שתפקודם החברתי של עורכי-הדין העסקיים מאלין אותם לבצע דה-קונסטרוקציה³⁹ מתמדת של העמדות של העמדים "מרכי" מול "שוליים" או "עיקר" מול "שפלי". העולם העסקי מאופיין בקונסונט (שניתן לפירוק כמובן) לגבי מערכת ערכיו הבסיסיים. טענתו היא שיעולם הסמיוטי של עורכי-הדין הנו מערכת העבודה באופן תמידי פירוק היררכיות על-ידי תשתקנים הפצילים בו; שפרקטיקה הפירוק היא חלק מתפקודו היומיומי של עורך-הדין.

נתייחן לאתר את המרכי הסמיוטי מגלה עד כמה הוא המקמק בתפיסית-העולם של עורכי-הדין העסקיים. מצד אחד, המרכי ה"היצוגי" דומיננטי אך אינו מקבל את המקום המובהק של מרכי סטרוקטורלי. מצד אחר, קשה לאתר מרכיזי תלופיים שמסוגלים לדחות את המרכי העסקי מכלי להגדיר מחדש, תוך כדי נסיונם לעשות כך, את מרכייהו. נסיף להדגות את הטיעונים שהוכחו לעיל: תוך שהם מתמודדים באופן אמביוולנטי עם המרכי בשית החוץ, עורכי-הדין העסקיים עוסקים גם כדיונים על הגדרתו בשית העסקי; אנשי העסקים ממלאים תפקיד אמביוולנטי כשליצטו בעיצוב השית החוץ; ובכלל, עצם ההפרדה בין עסק לשיח תווי קשה ולא-ודאית, ובמקרים מסוימים גאלציה גם אני להתייחס לשיח עסקי/חוצי.⁴⁰ נוסף את כל אלה, נקבל מערכת הפועלת במצב דה-קונסטרוקציה קבוע, שבו המרכי לעולם אינו מוגדר במידור, ואימוץ המרכי החיצוני מתבצע תוך הפגנת יחס אמביוולנטי כלפיו.

מפתיע לגלות חד לתופעה זו במבנים התרבותיים המאפיינים את השפה החוץית. כדור, משפט חוץ מתאפיין ביחס בלתי-פורדופורציונלי בין חלקו העיקרי למשפטים השפליים, ובגידות המשפט המרכיזי לטובת שפלי המתבצע במקומות לא-צפויים במשפט. קשה לעמוד בפיתוי לטיעון (באופן שמתעלם בגידור בין התפתחות והיסטורית של השפה החוץית) כי המצב דה-קונסטרוקציה שיעור-הדין העסקי שריו בו משתקף בדרך שבה הוא מבטח את לבדיו.

39 הערת המערכת: דה-קונסטרוקציה" מכוון במאמר זה הן למצב הפירוק עצמו והן לאסטטוגיה של קריאה וניתוח של "טקסטים" (לא דווקא כנונים, אלא גם חיצוים תרבותיים אחרים, שמטרתה השימת קונפליקטים, השתקית, שטים ובקיעים בתוך ה"טקסט". דה-קונסטרוקציה היא בזמנית תיאורית ופרקטיקה, ועל-כן ניתן לומר שהיא השקפת-עולם כמעט, נקודת-מבט בקריאה ובניתוח של טקסטים. דה-קונסטרוקציה תופתתה בין הדיסציפלינות של חקר הספרות, ומאותר יותר, במדת רבה בהשפעת דרידת, החילו אותה כדתיים רבים על תחומים נרחבים של התרבות.

40 חוץ ללא ספק רב-מעדידת, וניתנת תמפידר לחלוטין בין שני השחקים הללו מוטעה ביריק כמו גיתות תדאה בהם ישות אהת.

"עורך-הדין לשעבר". האחרון מציג את עצמו כמאשר וכמי שהזוהה הזוהה רחוקה נעלה, מעיד על השניו המפשי שעבר עליו עם ענינת ה"שאל" ומדווח על מבישים מפריצי-מזר עמיתיו לשעבר.⁴⁴ התמימת השלל-לית של עורכר-הדין מוצאת את גילוייה בתהינתוסינת אלת באותה מידת שזית קיימת בכל אותן בריחות ובאצות.

לצר המשמעות, תברחות הבטות וגילויי העינות הגלויים, ניתן להבתי, ולא במפוי, כי הלקוחות מפתות הלוח בעורכר-דינים ומאפשרים להם תופש תמרון רב במקצועם. מחד גיסא, הם נותנים לעורך-הדין יד תופשת ומעודדת אותו לנהל את בשלילים מאיך גיסא, הם מלווים את פעולתו בנאצות, השמעות, איזונים, תלונות, תבעות תוסר סיפוק, ודישה לעמוד בלוחות-המגנים לא-הגיוניים ועוד. עמדת-הביניים הזאת - התמצאות בתוך העשייה אך בעצמת תוצווי לעשייה, התחושת שאף מנוס משמשת עורך-הדין מול המתושה שכל פעילותו מהווה כוחו זמן וכסף - היא זו שהפכה את הבה במקום שלב נוסף. מהו הפקידו של עורך-הדין העסקי בתהליכים שבהם הוא מעורב? פעמים רבות, אופן ההתחלשות הוא זה; אנשי העסקים משני הצדדים מגיעים לסיכומים עצמוניים על הנאצה המרכיבים של העסקה שהם עומדים לעשות. במקרים רבים, אין הם חשים בשלב זה צורך לערב את עורכר-הדין; אלה ישלכו רק כאשר התנאים הטכניים יוסכמו (ולפעמים אף יועלו על הכמה ברמה זו או אחרת). למעשה, מבחינה מסוימת, העסקה כבר בוררה ונתונה לבצוע.⁴⁵ אולם בעולם ההי-טק (כמו בעולמות מסורתיים אחרים) שלב זה הוא רק מקדמי, מאחר שבנוכחה זו אנשי העסקים מעדידים את ההבלה לעורכר-הדין. פעמים רבות, המון שעובר מרגע שהוכנסו עורכר-הדין לזמנות ועד לסיים העסקה אורך באופן משמעותי. מהזמן שזיה דרוש לצדדים להגיע להסכמות העקרונתיות ביניהם.

אם נאמן גישת סבנית,⁴⁶ עיקר עבודתם של עורכר-הדין בשלב זה הוא כתיבה וקריאה של סקסטים,⁴⁷ חלקים יעסקו בכתיבת תווים: כולם יקראו תווים; לאחור-סבך הם יגמלו ויזן

44 השיעורים הקודמים עלו ברג הנתיחות האתגורפיים שערכתי עם תלמידי בריחה, לתאורים נוספים של החוויה הזאת, ראו: *Professionals at Work* (Yale, 1986).
45 בערך היולוטים ידוע כי רוב העסקות מבוצעות בשלב זה, לאחר שהתבצעה "תקיעת כף".
46 אני תכוון לגישה הזו לזו שאימצו Latour & Woolgar בפרטים: B. Latour & S. Woolgar *Laboratory Life: The Construction of Scientific Facts* (Princeton, 1986). התוכנות המהומתיות הגיעו אליהן לגבי כבודתם של חוקרים במעבדה תתבסס על בחירתם להתעלם מהמליצו ה"מדעי" של עבודת החוקרים ולעקוב אחר תצדדים השניים של עבודתם - מהי הם רוסמים רשימות, לאן הם מעדידים את רשימותיהם, מה עושים חוקרים אחרים ברישומות הללו וכולי.

47 אני מתעלם מולין גילוי תנאות המתבצע במקביל לשלב זה בעסקות תאגידיות נאחר

לצידן ניתן לאתר בריחות רבות על עורכר-דין המשרדות התינתויות על טהרת העינות והשנאה, מבלי שהבדיחה תהיה תלויה בתכונות המיחוסות באופן ייחודי לעורך-הדין ולסוג עיסוקו. כלומר, אלה בריחות שזיה ניתן לספרן על כל בעל-מקצועי, כל כן לעם כלשהו, או בפשטות, על כל אהה. השנאה והעינות למושא הבריחות זה הטיבת הזינדה לכך שהן מטופחות על עורכר-דין.⁴⁸ הקודים של העולם העסקי מיישים ואף מעודדים סיפורי בדיחות על עורכר-דין בפניהם (גם בשדות שבהם השפעת בדיחה על מיעוט אתני באותו כן המיעוט היתפס כחופת כללים יסודית).

המאפיינים של המבינה התרבותית הזאת משלכנים על סקסטים השגורים בפי עורכר-דין רבים אם נתבונן באופן שבו עורכר-דין בוחרים להציג את יחסם לחייתם כעורכר-דין ולעיסוקם המקצועי, ספק אם נאחר מספר רב של עורכר-דין המגויינים את עצמם שמחים עורכר-דין המעידים על אהבתם למקצועם הם מיעוט מורד. תלומה המצטיירת בוינותים אתגורפיים שנערכו היא עורך-דין מוכוחד, חזים לנישוא את עורכר-הדין ליטסיאטיפ" השלילי של עבודתו, אידונו כלפי מקצועו, וכאשר הם מופיעים, הם אפולוגיים אם רק יודמן לו. ביסויים של הנאה מהמקצוע גוררים, וכאשר הם מופיעים, הם אפולוגיים פעמים רבות. נראה כאילו לעורך-הדין אין לגיטימציה לתודות שהוא נהנה מתמקצויו. ההרבה מצפה שפגיו הסכול מהמקצועו. עורכר-דין רבים מצביים אל מול עצמם את מיתוס

Two lawyers were walking along negotiating a case. "Look," said one to the other, "let's be honest with each other." "Okay, you first," replied the other. That was the end of the discussion.

דוגמת מצעת מג רבות של תביעות על מותר השנאה. עורך-הדין יכול להתהלך כאן

בכל דמות אחת:
Q: A man is walking through a forest. He enters a clearing and finds himself surrounded by a grizzly bear, a rattlesnake, and a lawyer. He has a gun, but only two bullets. What should he do?
A: Shoot the lawyer twice, just to make sure.
Q: What's the difference between a dead skunk in the road and a dead lawyer in the road?
A: There are skid marks in front of the skunk.
Q: What's brown and black and looks good on a lawyer?
A: A Doberman.

Q: How do you save five drowning lawyers?
A: Who cares.
:דוגמת של מקרי-ביניים (קרבה לתכונות העיסוק הייחודיות מלונות בעינות רבה):
Q: Why won't sharks attack lawyers?
A: Professional courtesy.
Q: What's the difference between a lawyer and a hooker?
A: A hooker will stop fucking you when you're dead.

לכסוף, קיימים צימודים צפויים יותר, הנעזרים מהאינטרסים השונים של הצדדים. אולם אם נבחן את הוויכוחים בין עורכי-הדין במקורות אלה, נגלה שרובם נובעים לריגוס אינסלקטואליים. ניסיון למיין את השיעורים המשפטיים עורכי-דין במשא-ימתן יגלה שתי קשימוניות מרכזיות: (1) שיעורים דומים וכולי, בדרך-כלל, מקום שהלוגיקה והבריחה של תגאי ותגואם שונקבעו במקרים דומים וכולי, בדרך-כלל, מקום שהלוגיקה והבריחה של תגאי תשוק אינם פותרים את המחלוקת, והפרוץ עובר למיטוריים כותבים סתומים, יעריפו עורכי-הדין להפנות את המחלוקת לפתורים של אנשי העסקים, השימוש בלוגיקה (וברטוריקה כמובן) הוא אסרן פצילות משמעותית נוספת של עורכי-דין.

ניתן לאתר סימולין למרכיבות היצטוק השקטואלי בעולםם של עורכי-דין במקורה האתנוגרפיה של שפנגלר (Spangler) על עורכי-דין שכירים באיצות-הכרית. מחקר זה תראה כי אהת המוטיבציות המרכזיות במקצוע הינה האבה לכתבה ולשפה. שפנגלר גם עומדת על האפיינים נוספים של עבודת עורכי-הדין הולונוטיים לענייננו, כגון נטייתם להעריך אסתטיציה של הטקסט (באמצעות התמקדות בלשון ובניסוח) על ביודות אהרות הנדרשות בסטואציות שבהן הם מתמקדים. כמרכך, הרפרטיטם של שפנגלר מציגם עצמם כספקי דמיון (Imagination) ללקוחותיהם.⁴⁹ כלומר, שוב, השפה, הטקסט והמפגשים נמצאים בלב עבודתו של עורך-הדין.

אין באמור כאן כדי להעלים את תוקם מהמומנה, אין ספק שהוא מטהרת מאתוריי כתרבת החוזים והדין בהם. אולם במידת הפעולות הכלולות במשא-ימתן על חוזים, וביעקו בעולם התי-טיק, תוקם הוא גורם בלבד. זה עולה גלובלי, שדורש מעורבות ריין לנהל משאים-ומתגים גלובליים. עורכי-דין ישראליים ללא הכשרה ודה מנהלים פעמים רבות חוזים מכופפים לחוקים זרים, ולאחרונה, כפי שכבר צויין, עורכי-דין אמריקאיים ואמריקאיים-לשעבר, בעלי השכלה מצומצמת בלבד בחוק הישראלי (ולציתים ללא השכלה כלשהי בחוק הישראלי, מנהלים משא-ימתן על חוזת ישראל). הגלובליציה אפשרית כי תחוק (שהיא מטבעו בעל מאפיינים מקומיים) ממלא תפקיד משני, והטקסט (הכתוב ב"שפה הגלובלית") – אנגלית) תוצה גבולות.

לאור כל זאת, הבה נחזור לאותו רגע שבו עורכי-הדין נכנסים לתמונת המשא-ימתן. עולם העסקים נמצא במרוץ המרי, הזמן הוא אחד המרכיבים החוכים במעמד מיתולוגי בשדה זה. עולם התי-טיק מהווה אמפליפיקציה של משפורת המרוץ – השכלנו לגיונות וייסות לזיות התי-טיקות ביותר, קצב ההגעה לשוק (הן Market to) ותיב לזיות קצר במיוחד, אסור לאבר אף רגע, קיים פחד מתמיד מפני סכנת ההתי-שנות, מכאן שעות העבודה המוגזמות, התחושה שחבל דחוף, שכל דבר חייב להסתיים מייד אחרי שהתחיל, כיום, אהתי המפעלות של בועת התי-טיק של סוף שנות התשעים, נראה כאילו תחושת הודפנות שאפפה את אלה שתפקידו בתוך הבורה תזדה דרכם להתמודד עם היריעה (שחוששה כפי הנראה במעמקי השטח) שסופה להתפוצץ, שזמן התגלגלת שאיל.

ובמרוץ המתדי, הזה, ברגע דומטי במיוחד, בו, נכנסים עורכי-הדין ונדרמים לתפוגה מוחלטת. רגע לפני שהעסקה שזה עתה סוכמה יכלה להתבצע, נפסק לפתע

ראו: Spangler, *supra* note 44, at pp. 58, 63, 185.

אנומלקטואלי שיקרף מנוון נושאים – חלקים לשוני מובהק (אפילו כתיב ופיסוק הם נושאים מרכזיים), וככול מושם דגש תוק בסקסט נכרך נוסחת.

עיסוק אינטנסיבי בטקסט אופייני לעורכי-דין אמריקאיים וכולט במגענים בינם לבין עורכי-דין ישן-אדלטים. האמריקאיים מקנים משקל רב לכל הקשור ללשון או לפיסוק, או אפילו לשאלה התי יש להשתמש באותיות גדולות וקטנות, באופן מובהק, תזדה שיעבור תחת ריזי של עורך-דין אמריקאי יחדו עמוס בתקנונים שרובם נגזרל לשוני. אין זה קשור רק לשיפור לשוני האנגלית של הישראלי; טיזות המוערכות בין עורכי-דין אמריקאיים זוכות באותו טיפול, המתמקד בעיקר בלשון.⁴⁸ במקרים מסוימים התיקונים הלשוניים עלולים להוות יותר מ-90% מסך כל התיקונים החוזיים (שתלבים נרחבים מהם מהדהשים מרכי הכיבד השני באותם משאים-ומתגים החוזיים) הדי להגיע לגיטות הנכון והמדויק של ההסכמות על-ידי החלפת טיזות כתובות) הוא הוויכוחים על ניסוח, חלק ניכר מהתקשורת בין עורכי-הדין משני הצדדים מהווה ניסוח כאלה מסתהרים אינטרסים של ההסכמות בין הצדדים. מאתורי צימוחי ניסוח בתולונות מסוימים, פעמים אחרות, נפוצות גם תן, את הדברים באופן שעל-פיו הוא יזכה בתולונות מסוימים, פעמים אחרות, נפוצות גם תן, הדרכה לנסח באופן מדויק יותר הסכמות שאין עוררין עליהן. בשני המקרים, ביניה מבינה ניתן לנסח באופן מדויק יותר הסכמות שאין עוררין עליהן. בשני המקרים, ביניה מבינה של פעילות עורכי-הדין תקבע שבראש ובראשונה הם עוסקים בניסוח לשפה-פעולה בניסוח שקטס.

נוסף על כך קיימת הפגמוחה, כפי שניתן להבחין מהזוגמה הראשונה שהוצאה בפרק תקדים, עיקר הפעולה של עורך-הדין זהה הניסוח לאור הסרטיטס מסוימים שהצדדים עלולים להיקלע אליהם וניסיון למצוא להם פתולונות. הדוגמה ההבטחה על תדושי רמינו שלפניו, גיוס מו זימים תמכור ב את עסקיה לתברת-קש אפריקאית שתפסיק את תשלום תתמלוגים ליא ללא סיבה, מכאן, עורך-הדין של זה עסקו בעיקר בניסוחות תציג מסרטיטס חלופיים על-הנה לצימצם ככל הניתן את תכולתה של המקרה הבעייתי הזה (וכך נהפכה תורשת האלמנטית מהברת-קש אפריקאית ציבורית אמריקאית או לתברה אירופית בעלת מהנור עסקים ענקי, המציאת מסרטיטס עתידיים מקוריים היא ללא ספק אות מהפעילויות המרכזיות של עורך-הדין. זו פעילות המצוינת דמיון ופגמוחה.

שהוא אופייני רק לעסקות מסוג זה, ולא לעסקות מסחריות אחרות. כמירן, פעמים רבות, חלקי הגלוי הנאות משותף לעורכי-דין ולעלבי-מקצוע אחרים, כגון רואיי תשבון, עורכי פטנטים ועוד.

48 אהת התיאוריות קישרת תופעה זו למסלול ההתפתחות של הקריירה של עורכי-דין אמריקאיים במסדרים הגדולים. בשנים הראשונות למסלול זה, עורכי-הדין הצעירים מתמקדים בעיקר על עשיית תהות. הם נכמתים, בין היתר, על יכולתם לעשות תהות טובות, דווינו, לתקן מספר רב של תיקונים, ותיקוני הלשון, תכתיב והפיסוק הם לידים המקור השופע ביותר לעשיית תהות (מה גם שפעמים רבות אין הם בקיאים בעסקים). עם הזמן הם מקבלים מיומנות תהותית אוטומטית כמעט, ותיקוני הלשון מהווים את האמצעי הנות ביותר מבתעתם לתותרי את חותמם על הטקסט.

לעורכרדין כאל האניטקטואלים של העולם העסקי, אניטקטואלים מילאו לכל אורך המאה העשרים תפקיד מציני במערכת יחסי הכוח הפוליטיים.⁵¹ בורדייה מגדיר את האניטקטואלים כמי ש"בפעלי הון תרבות, מהווים אגף נשלט של המעמד השולט, והרבה מהקטנות העולמיות של המעמד הפוליטי נובע למשל ממעמדם הלא-כרוך כשולטים בין השליטים".⁵² ואין זו בדיוק עצמותם של עורכרדין בשדה של עסקי החייסק?

אין צורך להכריז מילום על היותם של עורכרדין אגף במעמד השולט; הם מהעורכים בעיקר עם בעלי המשורות הגבוהות – המשקיעים, הבנקאים והמנכ"לים: גורים שבו גבוה (רוולרי); לבישים באופן המעיד על מעמדם (ולמעשה גם בעידן ה-Dress Down) עורכרדין הם שמונתגהלת האחרונים של התלופה הענייבוא נוסעים במתקנת עסקים, ובאופן כללי משהמחשבים בכל האמצעים המשעירים על מעמדם הגבוה, מצבר לכך, הם מבינים בדרך-כלל את עצמות המעמד השולט. מטבע הכרטיס, הם מייצגים בעיקר חברות, משקיעים ומנהלים, ולכן משקפים את האידאולוגיה של אלה האחרונים.

אולם זהו אגף נשלט, עובדת היותם של עורכרדין גורם נשלט של העולם העסקי מוחותית בבסיס הפרקטיקה היומיומית שלהם. כראונות שערכו סטודנטים עם עורכרדין עסקיים לשעבר עלו שני גורמים מרכזיים שליליים (הקשורים זה בזה) במקצוע: (1) האורך לשרת לקוחות תובעניים במיוחד המתעבים לצעמם לדרוש מעורכרדינים ככל העולות על רוחם, ו-(2) העובדה שמסדירותם נקבע באופן מוחלט על-ידי צורכי הלקוחות. כך שלעורכרדין אין כמעט כל יכולת לשלוט בו, כלומר, הלקוח הוא הגורם הרומניבני בינו של עורכרדין; זה דווקא עליו לא רק את סדר-יומו, אלא גם את יכולתו לנטות לצעמו חיים פרטיים מצבר לשעות העבודה.

תחשה זו מהצמחה כאשר היא מצטרפת לפרקטיקה אחרות הגהוגות במשרדי עורכרדין (המוחזים כמובן בצעמם שדה יחסי כוח בין שותפים, שכריו, מוחזים ופקידים). כוונתי בעיקר לזוגת לרשים את הזמן שבו הקדיש עורכרדין לשיפול בכל חק, מאחר שפנמים רבות חזוב הלקוח נעשה על בסיס זמן, המוחזים הגהוגים לרשים עשויים לנוע משש ועד המש-עשרה קוחות. כלומר, זמנו של עורכרדין גבוה למנות קצרות כאלה. עורכרדין שגורש לתת דרך-השכונן על משעיר בפסקי-זמן של שש דקות חייב לתת כאופן תיאורי-עשדה הסברים שונים למעשירי בכל שעה נתונה.

מצבר לאמצעי חזוב, מדובר בטכניקת שליטה ישירה בשכרדים ובמתחמים במשרד. אולם אתי מציין צד אחר של התופעה, שמצמיד הן את השכרדים והמתחמים והן את השותפים באותו מצמד נשלט. צעם הצורך לכמת את הזמן במידות קטנות הוא אמצעי שליטה מובהק. מוסד השירותים תצא עושה בכך שימוש. מצב השירון מאופיין בכך שכל יזמו, מבוקר עד ערב, מוגדר ומחולק ליחידות זמן קצרות במיוחד. כל הפעילויות

51 ראו שני זוג האניטקטואל, האמה והכוח: מפרשת דריפטס ועד מלחמת המפרץ (תל-אביב, תש"ס).

52 ראו: P. Bourdieu "Comment Libérer les Intellectuels Libres" in *Questions de Sociologie* (Paris, 1984) 70 ובהדגום לאנגלית: P. Bourdieu *Sociologie in Questions* (London, 1993) 89. שם, בעי 89.

תמידן ומחלקה בדין סקסטואל, תיאורי, אניטקטואל, תרבותי. כעת, למשך ימים, שבועות ולפעמים גם תורשים, נעצות תפעילות ה"יצרנית" לטובת החלפת סקסטים וריים בתים.

הזו מעין "ביאג" במירון הקפטיסיטי, או אולי זה הם שתירבות המגדירות עצמה כלי-תיאורטית, לא-אניטקטואלית ולא-סקסטואלית משלמה לכל אותם עורכים שאינם שלמה באיית כוח, עורכרדין נתפך לנושא-הגל של הסקסטואליות והאניטקטואליות בעולם הקפיטיסיטי.⁵⁰ עורכרדין הוא האניטקטואל של העולם העסקי, ואולי מותר אף להעז ולומר – המצפון של העולם הקפיטיסיטי.

עד כאן הוצעה תפיסה רומנטית במתכוון של עורכרדין הפועלים בעולם החייסקי-הבהורה ברומנטיקה היא אסטרטגיה, אני מאמין במחקר המפנת בין בקהורות, אירונות, כלפי מישא והחוקר שלה. אולם מה משמעותה של הפניית מבט אירוני כלפי עורכרדין עסקיים? לזעור, זו קבלת נקודת-המבט של העולם העסקי – מחקד הכוח המרכזי שבו הם מתפקדים. האירונות הביקורתית כלפי עורכרדין שולטת בשדה הזה, ראינו דוגמות לכך מבי אירוני על עורכרדין היה מאבד את עוצמתו הביקורתית – זהה משחזר את מערכת יחסי הכוחות בעולם העסקי ומשדה אותה. להצעה, נקישת עמדה רומנטית כלפי עורכרדין היא בעיני הגישה הביקורתית ביותר, האירונות ביותר, שניתן לאמץ כנגד עולם עסקי החייסקי הישראלי.

למצעה, תרומנטיקה הזאת היא אירונות מסדר שני. הקשר בין עורכרדין למצפון, להגנה על הצדק וליתר עורכרדיני-הסוד של החברה מצוי בליבו של המיתוס המכונן את המנטל התרבותי של אנשי החוק. עורכרדין המודרני, ובעיקר עורכרדין העסקי, במשך הפוך אירוני, נהפכו לסמלים המובהקים של היעדר מצפון, ביטול עורכרדיני-הסוד לטובת שכר-השדה השמן. החזרתו של עורכרדין העסקי למעמד של שומר המצפון היא בריאה תיאור רומנטי ואידילי, אך גם מבט אירוני על הקשר המתהפך שלו עם המצפון בהודעה הקולקטיבית.

זו התרסה על אותה נרטיב אופייני שתואר בתחילת פרק זה, שקשר קבלת כוח לאובדן מצפון. התרתה שהוצג כאן מציע באופן אירוני לתפוך תחליף של דגורציה המבוסס על ניתוח בסיסי מדי של יחסי כוח למהלך של הסטה כובד תוך שימוש פונקציות בסיסיות (כגון שמידה על המצפון). זו סקיצה של נרטיב היסטורי שבו יחסי הכוח פועלים באופן מורכב יותר. לא עוד קבלת כוח כלכלי יוצרת באופן ישיר הפחתה מוסרית, אלא תהליכים מורכבים גורמים לשינוי-המשקל במערכות דינמיות של יחסי כוח.

ד. סופרי הצללים של המתחפה

עמת יש להמשיך לערסל את יחסי הכוח גם כך בראה שניתן להמשיך לתתינת ובפרופזה טענה ונבייתית הרבה יותר למצב היחודיים בגלות – לעצמטפר של העולם הקפיטיסיטי.

ראשית, הוגים רבים מצייגים את הייצוג כמרכיב המרכזי במגדרת האינטלקטואל. "אינטלקטואל הוא אינדיקטור הנתיח ביכולת לייצג, לגלם, להגיש מטר, מבט, עמדה פוליטית או דעה, כך מגדיר אותו ארואד סעיד.⁵⁶ האינטלקטואל מוצג כמי שפועל בעיקר בעולם המסלים ואם המסמנים, ולא במערכת ישרה יותר של חסי כוח, ⁵⁷ רציון הייצוג מקיב כמובן את עורכי-הדין להגדרת האינטלקטואלים, שהי עורכי-הדין אמורים על הייצוג של עמדות לקוחותיהם, על התרגום של מערכת יחסי כוח העסקת לשפה חזוית סמלית. פוקו אף רואה באיך תחוק את המקור שמהגו צמח האינטלקטואל האינדיקטור ⁵⁸ בהקשר זה ראוי לציין הקשר הנעשה בדרך-כלל בין האינטלקטואל לבין הייצוג עמדות אוניוורסליות בעליות, צרכי צדק, תופש וכדומה, ⁵⁹ זו הסיבה שבבטח לדטור (Lyotard) מכריז על קברו של האינטלקטואל (be so longer to fight) "Intellectuals" מוסכמות על הכל. ⁶⁰ אם קיימים כיום אינטלקטואלים, הרי שהם נאלצים לייצג רציונות מקומיים וספציפיים יותר, ⁶¹ תפנית זו מאפשרת את המשך שיוכו של עורך-הדין למשפחת האינטלקטואלים, שהי אופן הייצוג שלו מקומי במובנה.

שנית, מערכת יחסי הכוחות הכלכלית דומה בין עורך-הדין לבין האינטלקטואל. עורך-הדין תלוי כלכלית במממנו על-ידי הלקוח. אינטלקטואלים ממומנים במקורות מגוונים מטיבים וצבוריים. דיונים רבים באתיקה האינטלקטואלית מהמקרים בהם שבו עמדות האינטלקטואל לעצמות המכריהם הכלכליים, בצורך שלהם להביע עמדות "אשטטים" מול התופש ולומר את דעתם ללא פניות. ⁶² התדבור בין דעת לכסף מאפיין ומחוק את

הדין. אחרות לוקחות את האינטלקטואל לזיונים שונים לחלוטין, כגון הגדרתו של טלקוט פרוסנס (Talbot Parsons) את האינטלקטואל כמי שמעמד שיקולים תרבותיים מעל לשיקולים תרבותיים. כוונתי הייתה היא להציג לדין את המשפחה של האינטלקטואל ככלי לחשיבה באופן אחר על עורך-הדין העסקי, ובחזרה להתייש באפיינים אחרים המוחקים את כוחה המסביר של המשפחה. דאן סקירת עמדות רבות (מנובר וגרמשי צד פרוסנס ובנדט להגדרת אינטלקטואלים אצל נדר, לעיל הערה 51, L.S. Feuer "What is an Intellectual" in A. Gela (ed.) *The Intellectual and the Intellectual: Theory, Method and Case Study* (London, 1976) 47, E. Said *Representations of the Intellectual* (N.Y., 1994).

- 56 *Ibid.*, at p. 9.
- 57 ראו נדר, לעיל הערה 51, בעי 18.
- 58 ראו: M. Foucault "Truth and Power" *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings* (New York, 1981) 109, 128.
- 59 ראו לעיל הערה 55.
- 60 ראו: J.F. Lyotard "Le Tombeau de l'Intellectuel" *Le Tombeau de l'Intellectuel et: Autres Papiers* (Paris, 1984) 9.
- 61 ראו: Foucault, *supra* note 58, at p. 132; ראו 61.
- 62 ראו: Feuer, *supra* note 55; Said, *supra* note 55, at Ch. 4.

הזיומיות – מרחצת המבוק, דרך הארורות ועד עשיית המרכיב – כולן מוגדרות במגים קצובים ראשית, נעשית כאן הורה של היחס לזמן. שנית, אותה הורה מבוזזה לטובייקט עד כמה הוא מצוי במצב נשלש. ככל שתזמן פרוס דק יותר, תודעת ה"ש" נעשית מהתשת יותר. כלומר, העובדה שסדר-היום נוכח על-ידי תלקוחות מקיבל משנה תוקף בכך שסדר-היום נפרט למנות קטנות, שעל כל אחת מהן תזמן לקוח אחי.

הר על-כן, פריקטיקות נוספות מהחוק את חזוית הפיקוח המשליטה. תצורך לחייב לקוחות על היצאת המשדר גרם לכך שפעולות שנתויות רבות, כגון שיחה טלפונה משלוח פקס או צילום מהיכרות רישום (ובמסדרים "מתקדמים" יותר, אף קודד) על-גנת לייחסם ללקוח תליונטי. התוצאה היא תחושה שכל פעולה שנתוית נעשית תחת פיקוח חוסך לכך את השליטה המחדכת המשגת במשדדים רבים על-ידי קירות תוכנית התלים משותפים, ומפוקדו של עורך-הדין במשדדו מתחיל להוכיח את נחתו המפורסם של פוקו את הפנותותיו של בנתהם – אותו בית-סוהר שכל קרווחיו עשויים זכוכית שקופה, וכל פעולות האסיר בו (לדבור אכילה, דחצה ועשיית צרכים) נעשות בפיקוח ובתצפית של הסוהר. ⁵⁴ כלומר, חיי הזיומיותיים של עורך-הדין דומים יותר לחיי של אסיר פוקיאני

מאשר לבצל כוח בשדה כלשהו. ⁵⁴ אם כך, ללקוח יש שליטה על זמנו של עורך-הדין, שליטה שנופרסת ונתנת במרווחי זמן קצרים ביותר. זוהי ללא ספק אחת מדרכי השליטה המוחקות ביותר (מעליה בדרגה נמצאת כבואה רק שליטה בפריקטיקות גופניות). חיותו גורם נשלט מוחכת לו שוב ושוב בפעולות המסיות שהיא עושה.

במישור אחר לחלוטין, ניתן לקרוא מהדש את המורכבות שהוצגה קודם-לכן בהיס להגדרת המרכיב השליטי בעבודת עורך-הדין כנוצר של אותו מעמד "לא-בורר" של עורך-הדין. העובדה שעורך-הדין מהווה חלק מהשדה העסקי מאלצת אותו לסגל מערכת ערכית האתנית לשהת – ובטיק את מערכת הטופוגרפיה הערכית שליו אולם חיותו מעי בו חורג משהת אנה נפרד נשלש, מניע אותו להתייחס באופן מורכב ורבי-משמעי לאותו סולם ערכים עסקי.

פריקטיקות הזיומיות של עורך-הדין והתייחסותו האמביוולנטית לערכי העולם העסקי, המציגים אותו כחלק מהמעמד השליש, מחד גיסא, וכגורם נשלש, מאידך גיסא, אינן מסיקות להגדרתו כאינטלקטואל של עולם עסקי התיי-סקי. לשם כך יש צורך בהוספת ערך רבידים. ⁵⁵

- 54 ראו: M. Foucault *Surveiller et Punir – Naissance de la Prison* (Paris, 1975) 55.
- 55 ובהתגוב: M. Foucault *Discipline and Punishment – The Birth of the Clinic* (New York, 1977).
- 54 לעניי הרכיב השליטה הפיקוח באמצעות הזמן והפורמליזציה של חיי הזיומיות בחיי עורכי-הדין שברבים, ראו: Spangler, *supra* note 44, בעיקר מצ' 52 והלאה.
- 55 הגדרת האינטלקטואל רבות ומגוונות, ובולדאי שאין שום לוגור את הדין במשפחה שהוצגה כאן לכדי התמודדות מפורטת עם כל ההגדרות השונות. חלקן, כמו אלה המגישות את הייצוג כמאפיין המרכיב של האינטלקטואל, מתאמות מאד לערכי-

המצב הדיקונסטרוקטיבי שעורך-הדין העסקי מצוי בו נגזר מתפקודו בתוך עולם "רזוספת" כזה.

ניתוח תפקודו של עורך-הדין העסקי בעולם הקפיטליסטי מציג אותנו כי"באג", כ"מצפור", כלומר, מיוזמת לכאורה שלא ניתן לתפקד בלעדיה. הדין במעמדו ת"לא ברור" של עורכי-הדין העסקיים כאגף נשלט במעמד שולט היא דרך אחרת לתציגם כ"רזוספת" של אותו מעמד שולט.

ה"רזוספת" הזאת, הגיבנת הזאת שעל גבו של העולם העסקי, יוצרת יחסים משלימים עם האחרון. השיח המשפטי-העסקי האירוני, תפקידי, המשהה, האובססיבי בשימושו בשפה, מוצא את מקומו אל מול השיח העסקי האופטימי והפרגמטי. יהוד הם בוגים מערכת קשה לתפדה, המעוררת מחשבות בדבר אפשרות קיומה של כלכלה קפיטליסטית ללא גורם מהותי, משהה ומעדין. השוליים המשפטיים מוציאים את מקומם כחלק אינטגרלי מהעולם העסקי, ואף כ"מצפור" שלו. המעמד המיוחד של הרזוספת השולית מעורר תהייה על יכולת כינונו של מרכיב.

את הצמדה ה"רזוספוזית" הזאת אני מצייע ככסיס להגנת תפקודו הסמינטי של עורך-הדין בעולם התיישקי.

מעמדם "הלא-ברור" של האינטלקטואלים. לאורך מאמר זה הצגנו לא-יפיעם כיצד עורך-הדין נע כל הזמן באותם מסלולים שבין הוודות מותלשם ורברור של עמדות הלקוח לבין פיתוח עמדות עצמאיות הוצאות גבר ה"מרכיב" העסקי. גם האהיקה של עורכי-הדין נובעת מעמדת רבות במתה שבין ייצוג המממן לבין עמידה על רעות אישיות ומקצועיות.

שלישית, מעמדם "הלא-ברור" של האינטלקטואלים נגזר מהערכות שבעל הם ממלאים בתוך המעמד השולט תפקיד נשלט בעיקרו, יש להם מעמד מרכזי באופן שבו המעמד השולט מבטט את שליטתו. הם ספקי השקסטיים של המעמד השליטי, הם כותבי המנטרים והמאזנים, הוורברים הרדוטיים.

לכל המכנה היה אינטלקטואלים משלה, סופרי צללים משלה.⁶³ זה בדיוק תפקודם של עורכי-הדין בעולם העסקי בכלל ובעולם התיישקי בפרט. הם ספקי השקסטיים העיקריים המגדירים את המערכת של יחסי הכוחות והשליטה - בעיקר החושים, אך גם השקפאים ומסומנים אחרים. הם מנהלים את המשא-ומתן בשם לקוחותיהם, ובמטרה זו מעבירים את המסכים הפורניים הנדרשים לאהרונים, כלומר, מדברים אותם. מעל הכל, מתוך מאפייניו של מערכת הייצוג שעוד ראוי להיחקר יותר, הם פותחים תודעות עם המסורים של לקוחותיהם המועדפים באמצעותם.⁶⁴ יתור עליכן, פעמים רבות עורך-הדין משמש כמי שתפקודו להקציף את עמדת הכוח של לקוחו, למשוך את לקוחו לעמדות קשותות וכוונותיו יותר. פעמים רבות אלה הם אנשי העסקים שמתחילים על האינטרסים שלהם, מביאים עמדות סובלניות כלפי הצד האחר ומוכנים לפשרות כואבות. לא עורכי-הדין; אלה הדין תראשנים לקרב והאחרונים לכניעה בהגנבם על עמדות כוח שאינן שלהם. זו עמדה אינטלקטואלית מובהקת, וזה בדיוק התפקיד שעורכי-דין ממלאים כשדה העסקי: הם תחילכים לפני הממנה, מסוגלים הקיצוניים, האדיאולוגים הנוקשים, יוצרי השקסטיים, הוורברים.

לסיכום, ברצוני להזהיר להצבעה על השדה החושי (או על עולמו של עורך-הדין העסקי) כתוספת (supplement) לשדה העסקי. המעמד ה"רזוספוזי" של עורכי-הדין העסקיים הוא הנורם המאחד את כל התינוים שתועלו כאן.

היך הצגתה של פעולת התרגום שעורך-הדין העסקי עושה, עמדנו על מעמדו ה"רזוספוזי" של עורך-הדין העסקי בשדה הפנים-משפטי. תודו בין חודג מובחן. אם כי סביר שיש עורכי-דין מסחריים רבים יותר מלייטגטוריים, ומן-הסתם הם עיסוק מכניס יותר, העיסוק בלייטגטוריה נחשב עדיין כליבת העיסוק המשפטי. באקדמיה למשפטים עורך-הדין העסקי אינו קיים כלל, ובעולם המשפטי הוא ממלא תפקיד מובהק של "ינכר-נפקי". המורכבות של הגדרת המרכז והשוליים בשדה החושי נובעת מהיות אותו שדה גם המורכבות של השדה העסקי: מחד גיסא, חלק אינטגרלי ממנו, מאידך גיסא, תחום נפרד. "רזוספה" של השדה העסקי: מחד גיסא, חלק אינטגרלי ממנו, מאידך גיסא, תחום נפרד.

63 ראו: 8, *Said, ibid.*, at p.

64 לענין הזהות בין עורכי-הדין ללקוחותיהם הציגה את עיני עבודתה של גלית עופר במסגרת קורס שהצטרחה, שניתחה את הקשר בין קרבתו של משרד עורכי-דין ללקוחות התיישק לאופן סגנון משה סבנולוגיות על-ידי המשרד עצמו ועורכי-הדין שלו - בחלק מן ההזדהות עם הלקוח.